EKİM '88 / 20

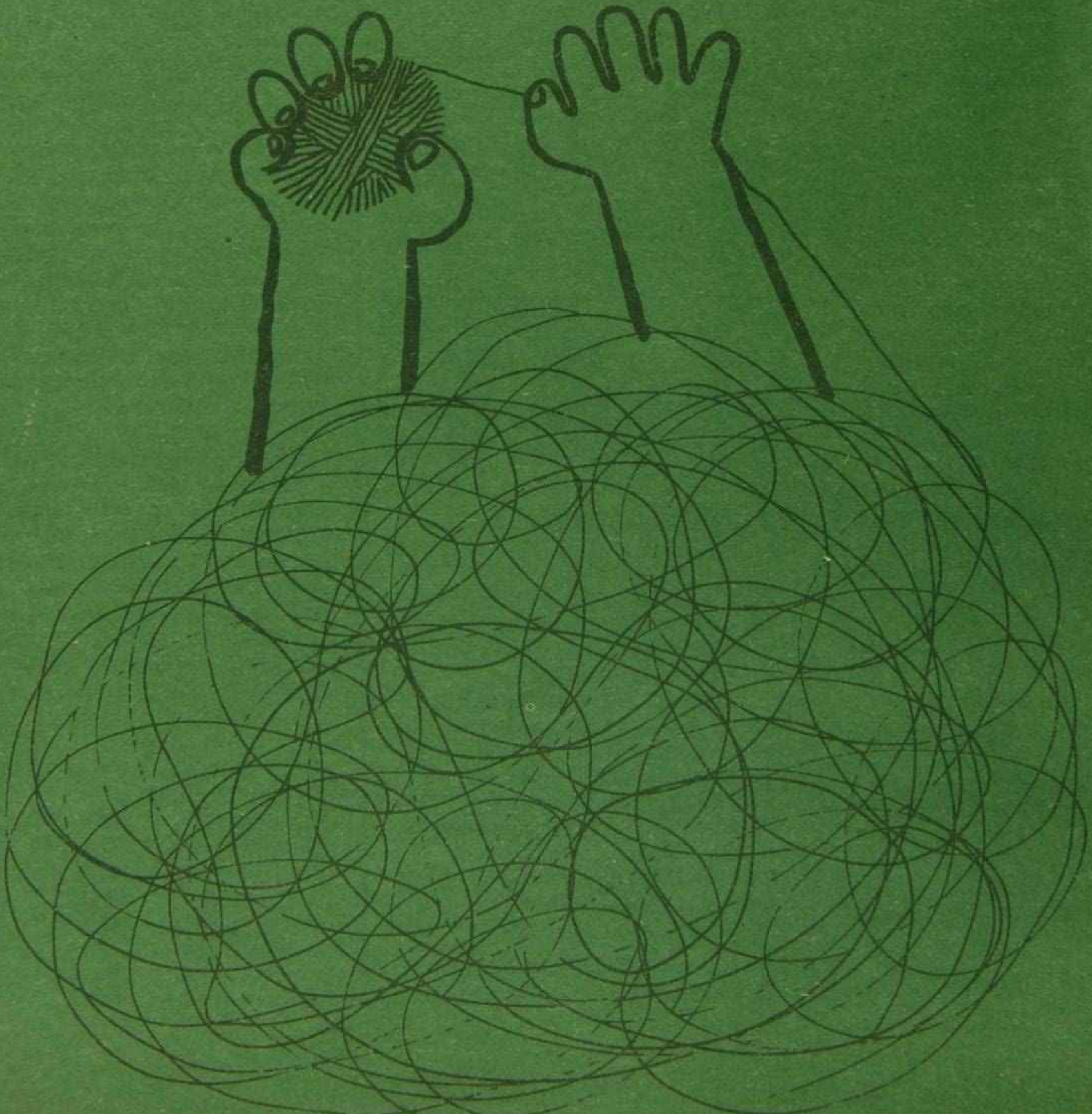
250 TL (KDV Dahil)

GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Gerici saldırı araçlarını tersine çevirmek için

12 Eylül'den belgeler

BİRLİĞE ÇAĞRI

Alın teri göz nuru ile emeğini birleştirip yaşamını sürdürmeye çalışan işçi arkadaşlarım. Bizlere tanınan hakların neler olduğunu, çalışmalarımızın nasıl olacağını bilmemiz gereklidir. Bizlerin iyiliği için kimse bize kazan kaynatmamaktadır. Tabii ki yok olmamız için kaynatılan kazanlar hariç. Birlik ve beraberliğimizin önemini yaşadığımız olaylar gün ışığı gibi ortaya çıkarmaktadır. Oynanan oyunlar, hazırlanan senaryolar hep bizim bölünüp parçalanmamızın istenmesinden başka bir şey değildir. Bu oyuna alet olanlar da maalesef bizim içimizden çıkmaktadır. Bu vurdum duymaz kişiler ne yaptıklarını nereye gittiklerini de bilmemektedirler. Yarınımıza güvenle bakmak istiyorsak, mutlaka birlik ve beraberlik içinde olmalıyız. Bizim yolumuzu tayin etme hakkı kimseye verilmemiştir. Hak için, hürriyet için, bağımsızlık için, özgürlük için, insanca yaşamak için, huzur ve güvenceli olmak için birleşmeli, el ele vermeliyiz.

TETSAN Baştemsilcisi
HARUN KURBAN/İstanbul

"GÜN'Ü ULAŞTIRMAK..."

Öncelikle derginizi düzenli alıyorum. Şu an Çanakkale cezaevine geldim. Umarım GÜN'ü buraya da ulaştırmayı başarırsınız. Tüm Gün çalışanlarını kutlar, başarılar dilerim. Dostlukla.

A.İHSAN ÖZKÖK-Çanakkale

"SINIFIN GÖZÜ, KULAĞI OLMA..."

GÜN'ü ilk okuduğumuzda "son altı yıl içerisinde dergiler arasında sınıfa böylesine yakın dergi olmadı" şeklindeydi yaklaşımımız. Eski sayılar ve her ay yeni dergiler geldikçe bu kanımızda yanılmadığımızı, derginin aynı tutarlı, nitelikli çizgiyi sürdürmede ayak diredığini gördük. Ve hatta diyebiliriz ki, sayfa sayısı arttırıldıktan ve dolayısıyla manevra alanı genişledikten sonra, daha bir doyurucu olduğunu gözledik.

Dergi üzerine uzun söze gerek yok, yazdıklarınızın tümüne katılıyoruz. GÜN'ün niteliğini koruyarak, geliştirerek, sınıfın gözü, kulağı olma işlevini sürdüreceğine inanıyoruz. Tüm GÜN çalışanlarına, demokratik, yaşanası Türkiye mücadelesinde başarılar diliyoruz.

30 ARKADAŞI ADINA,
SERMET ÖZDOĞAN-E TİPİ CEZAEVİ, BURSA

"TARTIŞMALARA KATILMAMAK ÜZÜCÜ..."

Nice güzel uğraşlarınızın bir ürünü olan derginizin bize ulaşıyor olması hem moral, hem bilgi açısından yadsınmaz güzelliğine karşın, tartışmalara direkt olarak katılmamakda o denli üzücü. Ulusal geleneğimizin bir parçası olan böylesi bir günde en iyi dileklerimi ve eski bir yazı işleri müdürü olarak başarılarınızın devamı dileğimi yinelemek istiyorum. Tüm GÜN çalışanlarına sevgilerimle.

BEKTAŞ ERDOĞAN -Bursa Cezaevi

GÜN

ARA SEÇİMLER sonuçlandı. 28 Eylül günü yaklaştıkça, kitlelerin politik duyarlığı arttı, seçimlerin ANAP ve muhalefet için bir referandum niteliği taşıdığı daha iyi farkedildi. Ne var ki, 28 Eylül'de özgür bir seçim yaşanmadı. Ülkemizin devrimci demokratik, sol, sosyalist halk güçleri kendi demokrasi programlarıyla seçimlere katılamadı. SHP, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ileri demokrasi programıyla kucaklaşamadı, sol bloku oluşturan politik güçler bunu beklemiyordu da. Bir bakıma, demokrasinin geleceğinin belirlenmesinde, solun ortak programı olmaksızın, politik yaşamın da bir ayağının aksak kalacağı görüldü.

Her seçim dönemi demokrasi güçleri için yeni kazanımların ele geçirilmesi yolunda bir basamağın daha çıkılması anlamı taşır. Bu kez de böyle olacak. Demokrasi güçleri, ülkemizin ekonomik, toplumsal ve politik demokratikleştirilmesi savaşımı için, 28 Eylül ara seçimleri sonuçlarından yeni hedefler çıkartacaklardır. 12 Eylül rejiminin "moral" çözülüşünü maddi temelllerinin tasfiyesiyle birleştirmek, sürekli yinelediğimiz gibi, asıl hedefimizdir. Bu hedef şimdi çok daha açık olarak önümüzde.

Dergimizde uzun süredir yayımlamayı sürdürdüğümüz işkence olaylarından belgeler ve cezaevi gerçeklerini bundan sonra "12 Eylül'den Belgeler" başlığı altında sürdüreceğiz. Bu sayımızda, yaşadıklarımızın bir kesitini daha tüyler ürperticiliği içinde belgeliyoruz. Bunlar, yaşadığımız dönemin niteliğini gözler önüne seriyor.

GÜNDEMİN DEĞİŞMEZ MADDELERİ

SEÇİM sonuçlarını doğrudan yorumlayan bir yazıya bu sayımızda yer veremiyoruz. Yerine, seçim döneminin özellikleri ve genel olarak seçim sonuçları üzerinde durmak istiyoruz.

28 Eylül seçim dönemi 6 Kasım ve 25 Mart seçimleriyle karşılaştırılmayacak ölçüde daha canlı bir ortamda geçti. Devlet zoruyla seçime sokulan partiler gitti, yerlerini örgütleri ve çalışmaları ile daha etkin partiler aldı. Seçim toplantılarına ve mitinglere katılım arttı. Politikaya ilgi yoğunlaştı.

İktidarı tutmak için gözükara davranmak, bir bakıma bütün burjuva partilerinin özelliğidir. Ancak ANAP'ın gözükaralığının bu genel özelliği aşan yönleri vardır.

ANAP tekelci sermayenin bir temsilcisi olması niteliğiyle her türlü antidemokratik eğilimi bünyesinde taşımaktadır. Ve asıl önemlisi ANAP 12 Eylülcü bir partidir. Bu parti 12 Eylül'ün sonuçlarını savunabilmesi için politik yaşama sokuldu. Günümüze kadar da bu görevine harfiyen bağlı kaldı.

Demokrasiye doğru atılan her adım bu partinin aleyhinedir.

İlerici bir iktidar döneminde ANAP böyle bir iktidarı yıpratmak için 12 Eylül öncesinin bütün uğursuz araçlarını ve yöntemlerini yardıma çağırabileceğinin işaretlerini vermektedir. Bu ANAP iktidarının sürmesinden yarar uman, arkasındaki gücün özelliğinden gelmektedir.

ANAP'a karşı muhalefetin kullandığı ortak tanımlama ANAP'ın, Özal'ın ve Yurtçu, Pakdemirli gibi adaylarının holdingciliğidir. Bu eleştiri içeriği doldurulmamış bir "holdingcilik" eleştirisidir. Ancak DYP de dahil, böyle bir tutumun alınmış olması, çok önemli bir gerçeğin yaygın olarak benimsenmiş olması açısından önemlidir.

Seçim döneminde 1980 öncesi siyasi liderlerine konulan yasaklar fiilen geçersiz duruma getirildi. Bu durum yasakları koyanlarca da benimsenmek zorunda kalındı. "Otoriteyi daha fazla gülünçleştirmemek için" fiilen çözümlenmiş soruna, şeklen de çözüm getirilmeye çalışıldığı görüldü.

Yasakların bir bölümünün dahi işlemez duruma getirilmesi olumlu bir durumdur. Ama bu durumun ana sorunun üzerini örtmesine izin verilmemelidir. 12 Eylül'e gerçek niteliğini veren kısıtlamalar ve yasal çerçeve bütünüyle yürürlüktedir.

Yasakları aşabilmek için her parti kendi lideri ile birlikte mücadele etti. Her parti kendi kitle gücünü harekete geçirerek yasakları tanımadığını etkin biçimde ortaya koydu. Halkın iradesine rağmen getirilen yasakların yüzde 92 oyla onaylattırılmış olsa dahi geçersiz olacağı gösterildi.

Siyasi çalışma yapmasını engelleyen yasağa karşı en etkin mücadeleyi sürdürenlerden birisi de Bülent Ecevit'ti. Ancak bu yanıyla övgüye değer bir çalışma sürdüren Ecevit, seçim dönemi boyunca dostunu düşmanını birbirine karıştırdı. Partisinin sol içindeki yerini, ayrım çizgilerini anlatırken, farkları olan ama, aynı yolda ileriye yürüyen güçlere karşı savaş açtı. SHP'ye özellikle sızmalar konusunda sağdan yönelen saldırıların onaylayıcısı durumuna düştü. Denebilir ki en büyük yanlışı seçimlere katılması, partisini anlatması, istemiş olması değil yıllarca solu savunan bir insan olarak, solun inandırıcılığını gölgelemeye çalışmasıdır.

28 Eylül seçimlerinden bugünden şu sonuçlar çıkarabilir:

Kazanılan milletvekili sayıları ve oy oranları ne olursa olsun ilk genel seçimlerin çok sert, partilerin kıran kırana çarpıştıkları bir seçim olacağı her bakımdan görülmektedir.

İlk genel seçimleri sertleştirecek olan, ANAP'ın ve vesayet rejimini sürdürmek isteyen odağın bütün devlet olanakları kullanarak, çıkar dağıtıcı ve terörcü yöntemleri kullanmadaki gözükaralığıdır.

Seçim sonuçları esas olarak partilerin oy oranları ile değerlendirilmelidir. 25 Mart seçimlerinde aldığı oylardan alacağı her eksik oy, ANAP'ın başarısızlığı demektir. Buna karşın SHP, DSP, DYP, RP'nin alacağı her fazla oy demokrasi talebi yönünde olumlu bir işarettir.

Seçimlere katılan muhalefet cephesinin oylarının yüzde 60'lara ulaşması bugünkü rejimin tabanının iyice daraldığı anlamına gelecektir. ANAP'ın birinci parti olması dahi bu önemli gerçeği değiştiremez. Yalnızca 1980 sonrası getirilen önlemlerle küçük bir azınlığın iktidar olduğunu kanıtlar.

28 Eylül seçimleri muhalefet partilerinin ANAP'ı ayrı ayrı eleştirmelerinin yeterli olmadığını göstermiştir. Sonuca ulaşabilmek için işbirliği ve uyum zorunludur. Anayasa'nın değiştirilmesi ve demokrasi sorununu öne çıkartan bir işbirliği içinde olması zorunludur.

Demokrasiyi kazanmak için kurulması gereken birliğin harcı sol güçlerdir. Bu güçlerin ısrarlı çabası ve birleştiriciliği olmadan atılan adımlar sonuca ulaşamaz. Bu nedenle sol güçler siyasal yaşamı güçlü bir biçimde etkileyebilmek için kendilerine ısrarla kapatılmaya çalışılan yasal platformları zorlamalıdırlar.

Gerici saldırı araçlarını tersine çevirmek için

Emperyalist-tekelci gericilik ölümünü demokrasi güçlerinin savaşım birliğinden geleceğini görmektedir. Devrimci-demokrat, sol, sosyalist güçler ve sosyal demokrasinin sol kanadı, bu birliğin örülmesinde baş rolü oynayacaklardır. Sol siyasi akımları baskı altında tutmanın yeterli olmadığı da ortadadır. O zaman bunlar elden geldiğince diğer demokrasi güçlerinden tecrit edilmeli ve sosyal demokrasi içindeki ilerici unsurlar sol kanat temizlenmeli, sosyal demokrasi olabildiğince sağa çekilmelidir.

MURAT GÜNER

TÜRKİYE'de gerici propaganda bir sacayağı üzerine kurulu: Dış tehdit-uluslararası terörizm-bölücülük. Bunlar kimi zaman en ilkel ve kaba biçimlerde, kimi zaman ise son derecede rafine yöntemlerle, ama sürekli olarak politik yaşamın gündeminde tutuluyor. Neredeyse, zorla ve sistemli olarak yerleştirilmiş gerici bir gelenekten sözedilebilir. Bu temalar, politik suç ve ceza olgusunun üst yapısını oluşturduğu gibi, siyasal ortamı ve siyasal davranışları biçimlendirmekte de kullanılıyor.

Gerici saldırı ya da kamuoyu oluşturma araçlarındaki evrensel benzerlik çarpıcıdır. Şili diktatörü Pinochet'ye bakarsanız, kendisi olmasa Şili bir Sovyet sömürgesi haline gelecek! Askeri diktatörlüklerin vazgeçilmez gerekçesi "dış tehdit" kimizaman bir ülkenin tüm komşularını içine alan esrarengizlik taşısa da, çoğunlukla Pinochet'in yaptığı gibi adres verilerek ortaya atılıyor. Böyle bir tehdit elbette "komünizm tehdidi" ile de birleşmekte. Gerici ideolojinin dış tehditle "komünizm tehlikesi"ni birbirinin yerine kullanmayı pek sevdiği de bilinmektedir.

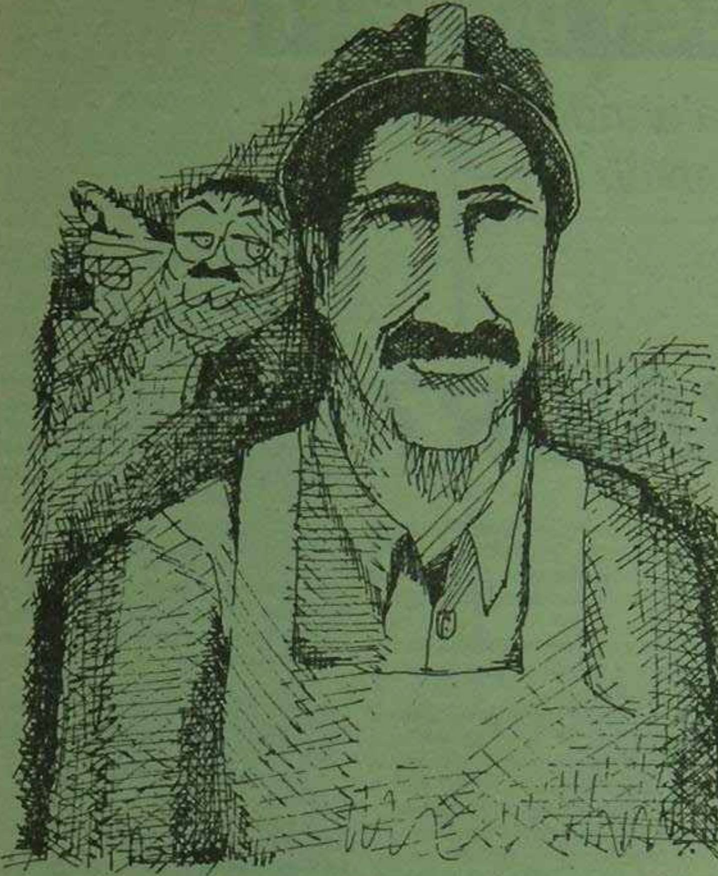
Dünyanın pekçok yerinde halkların başlarına çöreklenen tüm askeri diktatörlüklerin çıkış noktasında gerçekten tek merkezli bir dış tehdit sözkonusudur. Bu da Pentagondan başkası değildir. Ama ne gam! Yavuz hırsız evsahibini bastırabiliyor, şimdilik. Diktatörlükler bilinçli sözcülerinin yanı sıra, gönüllü ya da zoraki yandaşlar bulmakta gecikmiyor. "Dış tehdide karşı diktatörlüğün etrafında birleş-oyunlara gelme-çatlak ses çıkmasın-yapılanlar sizi kurtarmak için." Bu muhteşem birlik anlayışı kurumlaşabildiği ölçüde, insanlar baskı ve zulme itirazsız boyun eğmenin erdemine varıyorlar.

Kimi toplumda bölücülük daha ele gelen ve canalıcı bir sorundur. Büyük toplumsal eşitsizlik, korkunç ekonomik dengesizlik, ezgi altında çift katlı sömürü ve baskı, hayır, canalıcı olan bunlar değildir. Ayrılma ve bölünmenin toplumsal-siyasal koşullarını ortadan kaldırmak için gerekenlerden de sözedilmez. Varsa yoksa, bölücü eşkiya-bölücü örgüt-bölücü eylem. İhanet odakları, vatan hainleri, alçaklar. Sanki "bölücülük" terminolojisine sahip çıkmak konusunda yarış açılmıştır ve de katılmak zorunludur. Ortada yine yalnızca suç ve cezadan oluşan bir çarpıklık, bir dayatma vardır. Oysa, toplumsal yara daha da derinleşmektedir. Çok yönlü şovenizm, insanları kolay teslim alabilmektedir.

Gerici sacayağının üçüncü unsuru, terörizm konusunda da böyledir. Her şey ters yüz edilmiştir. Gerici propaganda mekanizmasında tüm olgular başaşağı durmaktadır. Uluslararası terörizmin tehdidi altındaki Türkiye! Bu pek aydınlatıcı kalıbı sakız gibi çiğneyenlerin, emperyalizmin Türkiye ve diğer ülkelerdeki kirli oyunlarına işaret etmedikleri açıktır. Oysa terörizmin kaynağı kesinlikle emperyalizmdir. Terörü bir-izm haline getirmiş olan da emperyalizmden başkası değildir: Faşist diktatörlükler ve devlet terörü yoluyla, devletlerarası zorbalık ve saldırganlıkla, besleme silahlı çetelerle, ajan-provokatörler eliyle. Bu doğrudan yönü. Bir de aktüel toz duman aralanırsa ardında ne görünüyor, buna dikkat etmek gerekli. Emperyalizmin ölüm ve şiddet makinesinin dünyanın her yerinde işlediği insanlık suçları, bugün derin kin ve nefret tohumları saçmıştır. Bu duyguların çaresizlikle birleştiği ortamlarda, çarpık, başlıca kalkış noktası intikamcılık ve bireysel terör olan eylemler türemiştir. Doğrudan yönlendirmediği, hatta yer yer kendisine karşıt görünen bu tür eylemlerin kaynağı yine emperyalizmdir. Herkesin delice ve saçma sapan işler yapmak için o kadar çok nedeni birikmiştir ki! Emperyalizm kendi yarattığı başıbozuk şiddetten büyük hoşnutluk duymakta, onlardan hem daha büyük provokasyonlara zemin hazırlamak için, hem de insanlar üzerindeki olumsuz etkisini kullanarak yararlanmaya bakmaktadır.

Görülüyor ki, gerici saldırılara karşı savaşım, görüntülere kanmayan, dayatmalara boyun eğmeyen bilinçli bir yaklaşım ve kararlılık istiyor. İnsan haklarını utanmazca çiğnemenin ve özgürlükleri yok etmenin bahaneleri olan temalar, aynı zamanda, ideolojik yanıltma malzemesi olarak kullanılıyor. Bu nedenle, siyasal tutumlarını gerici propagandaya hulus çakarak belirleyenler, demokrat niteliklerini kaybediyorlar. Demokrasi güçlerinin etkisizleştirilmesi ve parçalanması bu yöndeki şantajlarla sağlanmaya çalışılıyor.

Gerçekten, tehdidin ve şantajın bini bir paradır. Toplumun ve demokrasi güçlerinin ehlileşmesi sağlanmazsa kesinlikle bir bela gelecektir. Dış güçler gelecek, terör gelecek, bölünülecek, ama en önem-

Gerici saldırılar ve oyunları tersine çevirme gücü ve bilinci yalnızca devrimci-demokrat, sol ve sosyalist güçlerle birlikte yürünerek kazanılabilir. Emekçi kitlelerin taleplerinin sözcülüğü, ancak bu birliktelikle sağlanabilir. Gerçek bir demokratik iktidar seçeneği, hazırlanmasında ve uygulanmasında sol-sosyalist güçlerin katkısının alındığı bir programla oluşturulabilir.

lisi zorunlu olarak ve istemeye istemeye tanklar gelecektir. Bela falcılığının yanına bir de sızma edebiyatı oluşturulmuştur. Emperyalist tekelci mihrakların siyasi oyunlarını teşhis edebilen herkes, bir aşırı uç sızmasından başka bir şey değildir. Politikasını "Türkiye' nin jeo-politik önemi" üzerine oturtmayanlar, yerli yersiz bölücülük ve terörizmi kınamak yerine, haklı ekonomik-demokratik taleplere sahip çıkanlar da, bu sızmanın hedefi olmuşlardır. Genel olarak tüm demokrasiden yana güçler, ancak özel olarak ve daha çok sosyal demokrasi ve kimi ilerici çevreler böylesine bir baskı altında tutuluyor, yola getirilmeye çalışılıyor. SHP Kurultayındaki alkışlar bile azgın saldırıların hedefi oldu. Ordunun sınırdışı operasyonlarının tartışılması gereken bir meclis oturumu, kimin daha fazla bölücülüğe karşı olduğunu ilan ettiği bir foruma dönüştü. Hem de en ilkel tahriklerle. Sözüm ona bir dış politika uzmanı CIA kalemşörü, günde iki makale yazıyor. "Etkili çevreler"in danışmanı olduğu da bilinen bu akıl hocası, yazılarından birini kesinlikle gerici propaganda üçlüsüne ayırıyor. Diğerinde de akıl veriyor: "Erdal bey, siz efendi adamsınız, atın şu solcuları içinizden!"

Emperyalist-tekelci gericilik ölümünün demokrasi güçlerinin savaşım birliğinden geleceğini görmektedir. Devrimci-demokrat, sol, sosyalist güçler ve sosyal demokrasinin sol kanadı, bu birliğin örülmesinde baş rolü oynayacaklardır. Sol siyasi akımları baskı altında tutmanın yeterli olmadığı da ortadadır. O zaman bunlar elden geldiğince diğer demokrasi güçlerinden tecrit edilmeli ve sosyal demokrasi içindeki ilerici unsurlar, sol kanat temizlenmeli, sosyal demokrasi olabildiğince sağa çekilmelidir.

Sınıfsal yalpalamaların yanında, politik körlük, bireyci ve grupçu dar görüşlülük bu oyunun demokrasi güçleri içindeki zeminini oluşturuyor. "Kapılarımızı aşırı sola sımsıkı kapadık" demek marifet değil. Asıl beceri ve kararlılık isteyen, demokratik seçeneği oluşturmaktır. Emperyalist-tekelci gerici bağlaşıklığın ANAP politikasıyla ve örtülü militarizmle somutlanan iktidar biçimlenişi nasıl bir savaşımla yenilecek, yerine ne konulacak, kimlerle birlikte yürünecek? SHP, DSP, DYP ve RP bu konularda inandırıcı değiller. Tek başlarına seçim zaferlerini ya da belirli milletvekili dengeleriyle ağırlıklı iktidar olasılıklarını düşünüyorlarsa, bunun gerçekçi olmaması bir yana, gerçek bir iktidarı da ifade etmediği açıktır.

Gerici saldırılar ve oyunları tersine çevirme gücü ve bilinci yalnızca devrimci-demokrat, sol ve sosyalist güçlerle birlikte yürünerek kazanılabilir. Emekçi kitlelerin taleplerinin sözcülüğü, ancak bu birliktelikle sağlanabilir. Gerçek bir demokratik iktidar seçeneği, hazırlanmasında ve uygulanmasında sol-sosyalist güçlerin katkısının alındığı bir programla oluşturulabilir. Tersini düşleyen tüm politik hareketlerin ya daha ilk provokasyonda apışıp kalmaları ya da emperyalist-tekelci gericiliğin hizmetine giderek halkla karşı karşıya gelmeleri kaçınılmazdır. Gelişmeler, "hele biraz bekleyelim, dur bakalım," yaklaşımlarına bile fırsat tanımayacak kadar hızlı ve keskindir. İlk genel seçimlere kadarki süreçte, muhalefet hareketi içinde sol-sosyalist güçlerin ağırlığı ve demokratik birlik platformunda atılan adımlar, Türkiye'nin yakın geleceğinin umut taşıyıp taşımadığını tayin edecektir.

Gericiliği bir korkuluk gibi değil de, stratejisi belli, azgın bir düşman olarak görüyorsak, onun saldırılarına yanıtımız ne olacak? ●

12 Eylül'den belgeler

İşkence uygulamalarında gözden ırak tutulan bir cezaevi

NEDEN DİYARBAKIR?

CEZA ve tutukevlerindeki uygulamaların son zamanlarda sınırlı ölçülerde de olsa basına yansıdığı görülmektedir. Anlatılanlar, daha şimdiden kamuoyu önüne getirilebilen boyutlarıyla bile tüyler ürperticidir, temel insan haklarının bilinçli ve sistemli ihlallerinin belgeleri durumundadır.

Ceza ve tutukevleri içinde Diyarbakır'ın ayrı bir yeri ve önemi vardır. Diyarbakır baskının ve işkencenin katmerlisini yaşamış, ama bu olgu, "perde arkasında" kalmış, gözlerden ırak tutulabilmiştir.

Diyarbakır Cezaevinde altı yıla yakın bir süre yatmış ve davası sürmekte olan bir tutuklunun aşağıda anlattıkları, 12 Eylül döneminde işçi ve emekçi sınıflara yöneltilen sistemli insan hakları ihlallerinin Doğu'ya, Diyarbakır cezaevine düşen boyutunu "özet" olarak sergilemektedir. Konuşmanın bu ay yayımladığımız kısmında, konuğumuz kısa bir genel giriş yaptıktan sonra, Diyarbakır Askeri Cezaevindeki uygulamaları bölümler halinde (eğitim, havalandırma, koğuş içi dayanışma ve ispiyoncular, banyo, koğuş içi koşullar, yemek, solunum vb.) anlattı.

Kişiliği ezmek, kendine güveni yoketmek, fizik ve ruhsal dengeyi bozmak ve adım adım çürütmek, bunun için de sağlık ve düşünme koşullarının tümden yokedilmesi, cinsel aşağılamanın en tiksindirici biçimleri, işkencenin en "profesyonel ve uluslararası deneyim"den süzülüp gelen çeşitleri vb. kitlesel ve ağır ağır imha edişin yöntemleri olarak kullanıldılar. Adını saklı tuttuğumuz konuğumuzun anlattıklarının ilk bölümünü yayınlarken, konuşmanın bütününde "Diyarbakır'ın farklılığı"nı ve "Neden Diyarbakır?" sorusunun yanıtını kamuoyu önüne getirmeyi amaçlıyoruz.

TEKELCİ burjuvazi artık Türkiye'de yönetime damgasını basmıştır. Şimdiki yapılanmayı parlamenter demokraside kuramıyor. Yeni bir yapılanma kurmak, üst yapıyı alt yapıdaki tekelci gelişime uydurmak, halkı askeri darbeye razı bir psikoza sokmak, terörü pompalayarak ve demokrasiyi aşağılayarak bir askeri müdahaleyi bekler hale getirdiler kitleleri. Huzur ve güven ortamı yaratma gerekçesiyle yönetime elkonuldu. Yönetime el koyabilmek için kitle tabanı yaratmak önemli bir sorundu. Bunu böylece sağladılar.

Verilen rakam 200 bin kişidir. Bu kadar insanı toplayıp cezaevine koydular. Tekelci burjuvazinin iktidarını güvenceye bağlamaya ve kitlelerin gözlerini bu olgudan uzak tutmaya çalıştılar. Bunun için de mahkemeler önüne facia bir tablo çıkarmak lazım. İnsan ve örgütlerin yaptıklarının abartılması lazım. Bunları tutuklulara söyleterek inandırıcılık kazanmaya özen gösterildi. Çünkü devletin kendi istihbaratı da yetmiyor. İtiraflardan yola çıkarak operasyonlar düzenlemek, düzene eleştiri yönelten her türlü düşüncedeki insanları hapishanelere doldurmak; tutukluları da olabildiğince baskı altında tutup yıldırmak, dönek yapmak ve yıllarca hapishanelerde kalmasını sağlayacak cezalar verdirmek. Somut hedef bu.

Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülere yönelik politikanın temelinde şu düşünceler vardı: 1) Hapishaneyi politik insan yetiştirme yeri yap:naya izin verilemez. 2) Cezaevi özelinde de insanların birlik oluşturarak yasal haklarını savunmalarına müsade edilemez. Dayanışma, cepheleşme bilincinin, kollektif mücadele bilincinin gelişmesine müsade edilemez.

3) Bundan öteye, tek tek her insanın üstün bir moralle yılgınlığa düşmeden cezaevinde yatmasına müsade edilemez.

Bu noktalar, oturulup program yapıldığında, 12 Eylül'ün teknik danışmalarınca öncelikle düşünülmüş konulardır. Son derece sistematik, raslantısal olmayan bir cezaevi kuralları ve uygulamaları bütünü sözkonusudur. Ceza ve tutukevlerinde, bu arada onlar içinde özel bir yeri olan Diyarbakır Cezaevindeki uygulamaların anlaşılabilmesi için bu nokta önemlidir.

Bu plan nasıl uygulandı:

1) Koğuşlar birbirinden tecrit edilmişti. Bir koğuşun camından başka bir koğuşa bakmak, havalandırma eğitim yapan başka bir koğuşun insanlarına bakmak yasaktı. Hiçkimse başka bir koğuşta olanları öğrenemezdi. Örneğin ben, karşımızdaki koğuşta kendini yakan dört insanın olduğunu iki yıl sonra 5 Eylül 1983 direnişinden sonra insanlar birbirleri ile görüştüğü için öğrenebilmiştim.

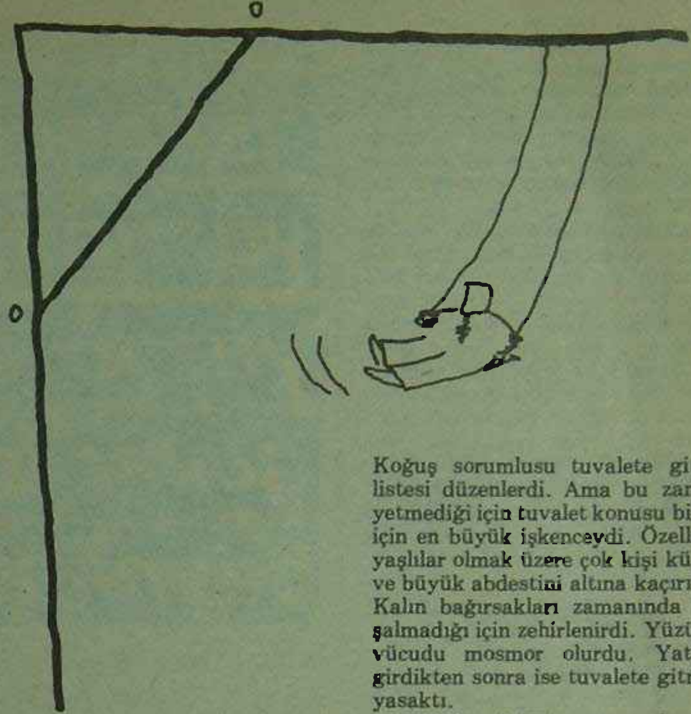
2) Tutukluların revir, hastane, görüş, mahkemeye gitme esnasında birbirleriyle konuşmaları ve bakışmaları yasaktı. Aynı koridorda rastlaşma esnasında, birisi duvara dönüp gözünü kapatarak başını eğerdi. Diğerleri başı önde sağa sola bakmadan geçip giderdi. Örneğin ben üç yıl boyunca beraber yargılandığım, en az otuz-kırk kez beraberce mahkemeye gidip geldiğim insanların büyük çoğunluğunu tanımıyordum. Üç yıl sonra karşı-

ma getirselerdi bunlardan birini, ilk defa görüyorum derdim. Gerçekten de ilk defa görmüş oluyordum onu. Burada size bir mahkeme gidişini anlatmak istiyorum:

Mahkemeye gideceğimiz günün şafağında (5.30'da kalkardık) kahvaltı yapmadan dışarı çıkarıldık ve don katına soyunurduk. Mendil, kağıt, kalem dahil, hiçbir eşya bulunmamasına rağmen didik didik aranırdık. Bazen külotumuzu indirir, "domalırdık". Copla kıçımızda yazılı bir kağıdın olup olmadığı araştırılırdı. Koridorda "ikişerli kolda" sıraya geçer, marş söyleyerek, "Bir Türk dünyaya bedeldir," "Her Türk asker doğar", "Ben Türoğlu Türküm" yürüyüş kararı sayarak söylerdik. Askerlikte hiçbir yerde söylenmeyen "Ben Türkoğlu Türküm" yürüyüş kararı sadece Diyarbakır'da söyletilirdi. Dikkat çekicidir bu.

Toplanma yerinde gözler kapalı, baş öne eğik ve duvara dönük halde eller arkada, kelepçeli olarak hazırolda bir-iki saat beklerdik. Bu arada hep bir ağızdan "Andımız" ve İstiklal Marşını okur yerimizde sayarak kasık hizasına kadar diz çekip marşlar söylerdik. 60 tane marş öğrenmiştik. Arabalar hazır olunca 10-12'şer kişilik gruplar halinde birbirimize ayrıca zincirlerle bağlanırdık. Belediyenin kesilmiş hayvan dağıtımında kullandığı her tarafı saçla kapatılmış normal olarak 10-15 insanın gireceği kamyonlara 40-50, hatta bazen 60 kişi doldurulurduk. İnsanların ne kadar elastiki olduğunu ilk defa bu komyonlarla gördüm. Arabanın içinde yine gözler kapalı baş bir öndeki insanın ensesinde olmak üzere, hiç konuşmadan mahkemeye giderdik. Bazen içimizde bulunan askerler bir gruba "çök" emri verirdi. Çökenlerin üzerine oturarak giderlerdi. Kamyona bir demir merdivenle iner çıkardık. Bazen bağlı olduğumuz zincirde yeterli mesafe bulunmadığı için ve kimse de inip-binmemize yardım etmediği için ayağımız kayar, birbirimizin üzerine düşerdik. Bazen kelepçelerimiz öyle sıkışırdı ki, bileğimize kan oturur, ellerimiz mosmor olurdu. Kelepçelerimiz asla gevşetilmezdi.

Mahkeme başlamadan önce tuvaletten bozma bir yerde yine gözler kapalı, baş öne eğik, hazırolda beklerdik. Bazen "çök" emriyle üst üste, alt alta et yığını haline gelirdik. Nöbetçi askerler üstümüze oturur, bazen de postallarıyla kafamıza basarak üzerimizde dolaşırlardı.

Mahkeme salonunda ayaklar esas duruşta, eller başparmaklar bitişik şekilde dizler üstüne konur, gözler karşı duvara bakılacak şekilde otururduk. Mahkeme boyunca kıpırdamak, burun çekmek (nezle olsanız da), kaşınmak, bitini öldürmek ziyaretçi ve avukatlara bakmak kesinlikle yasaktı.

3) Aynı koğuşta bulunanların birbirleriyle konuşması da yasaktı. Uygulanan eğitim programıyla insanların birbirleriyle konuşması hatta düşünmesini bile önleme amaçlanmıştı. Öğleden önce beş, öğleden sonra dört-beş saat, ya kitap okuyan bir arkadaşımızın sözlerini hep bir ağızdan tekrar eder ya da el-kol sallıyarak, sayısı 60 olan marşları söylerdik. Bu süre içinde oturmak, ranzaya yaslanmak, esas duruşu bozmak yasaktı. Kahvaltı için 30 dakika, öğle yemeğinde bir saat, akşam yemeğinde bir-birbuçuk saat eğitim yapılmazdı ve tuvalete gitmek ancak bu saatlerde serbestti. Koğuşlarda kapısı olmayan tek bir tuvalet vardı. Aşağı yukarı bir kişinin bir günde tuvalete gitmek için üç dakikalık süresi vardı. Düşünüldüğünde bir faciadır bu.

Verilen yemeklerden dolayı çoğunlukla barsaklarımız bozuk olurdu. Herkesin barsakları, sidik kesesi ve idrar yolları sürekli basınç altında olurdu, ihtiyacını gideremediği için. Büyük tuvalete gitmek için bir veya iki gün beklerdik.

Koğuş sorumlusu tuvalete gitme listesi düzenlerdi. Ama bu zaman yetmediği için tuvalet konusu bizim için en büyük işkenceydi. Özellikle yaşlılar olmak üzere çok kişi küçük ve büyük abdestini altına kaçırırdı. Kalın bağırsakları zamanında boşalmadığı için zehirlenirdi. Yüzü ve vücudu mosmor olurdu. Yatağa girdikten sonra ise tuvalete gitmek yasaktı.

Yatağa girdikten sonra konuşmak da yasaktı. Böylece insanların birbirleriyle konuşması ve düşünmesi olanağı verilmezdi. "Eğitim" in amacı buydu: Tutukluları düşünmek konuşmaktan men etmek.

Koğuşlar sürekli gözetim altında tutuluyordu. Her koğuşun duvarında altı tane özel yapılmış gözetleme delikleri vardı. Eğitim esnasında oturmak, ranzaya dayanmak, tuvalete gitmek, konuşmak olanağı yoktu. Çünkü gözetleme deliklerinden böyle birşey görüldüğünde o kişi dışarı alınır, işkence yapılırdı. Bazen "kaşındın," "bitini öldürdün," "esas duruşunu bozdun" denilerek tek tek veya toplu olarak işkence görürdük.

4) Havalandırmaya çıkarıldığımızda "yanaşık düzen" eğitimi yapardık. Amaç eğitim değildi elbette. Amaç eğitim bahane edilerek insanları horlamak ve dövmekti. Eğitime üstümüz çıplak olarak çıkardık. Tahminen 1000 metrekarelik bir alanda bir-iki, bazen üç saat sürekli dururduk. "Yat" emriyle kendimizi yüzükoyun beton zemine atardık. "Sürün" komutuyla yazın sac gibi kızgın betonda, kışın ise buz kesilmiş betonda sürünürdük. Havalandırmanın zemini mozayikti. Zemindeki sivri taşlardan vücudumuz çizilirdi. Yer yer zemin kanımızla pembe bir renk alırdı.

Havalandırmanın ortasında binanın pis su rogarı vardı. Ceza olsun diye başımızı bu pis suyun içine

sokarlardı. Gardiyan postalıyla başımıza basıp, nefes almak için açılmış ağızlarımıza bu iğrenç suyun girmesini sağlardı.

5) Koğuştaki insanlar arasında kardeşlik ve dayanısmanın sağlanmaması için çeşitli yöntemler uygulanırdı.

a) Herşeyden önce tüm gözetleme ve izlemlere rağmen koğuşlarda tutukluların birbirleriyle konuştukları fikir alışverişi yaptıklarını çok iyi biliyorlardı. Özellikle politik açıdan yetkin, deneyimli, cesur insanlar bulundukları koğuştakileri moralize etmek, yönlendirmek, kardeşlik ve dayanışma havası yaratmak için tüm işkenceleri göze alarak büyük bir sorumluluk bilinciyle çaba gösteriyorlardı. Cezaevi yönetimi de bunun farkında ve bilincindeydi. Bu tür kişilere de herkesten daha çok baskı uygulanır, işkence yapılırdı.

İşte koğuşlarda ne olup bittiğini tam öğrenmek için her koğuşta ispiyoncu yaratmak üzere cezaevi yönetimi büyük bir çalışma yapıyordu. Koğuşta bulunanlar içinde korkak, ürkek ve zayıf iradeliler zaman zaman idareye götürülerek kendilerine çeşitli vaatler yapılırdı. Süreç içinde hemen hemen her koğuşta bu tip insanlar yaratılarak bir istahbarat ağı kuruldu. Gardiyanlar gerçek ispiyoncunun teşhis edilmemesi için koğuşun dikkatini başkaları üzerine çekmeye gayret ediyorlardı. Ama koğuştaki küçük çaplı da olsa mevcut dayanışma, şüphe çeken insanlara idareye aktarılacak bazı şeyler söyleyerek, gerçek ispiyoncuyu bulabiliyordu.

b) Tüm baskı ve engellemelere rağmen koğuşlardaki mevcut güven kardeşlik ve dayanışmayı yıkmak için tutukluları birbirlerine düşürüyorlardı. Hata yapan birini bahane ederek tüm koğuş cezalandırılırdı. Bazı bilinçsiz şahıslar bu tuzağa düşer, arkadaşına "seni yüzünden dayak yedik" derdi. Bir keresinde hata yapan bir arkadaşın yüzüne bütün koğuş tükürmeye zorlandı. Bu tür yöntemlerle insanlar arasında çelişkiler yaratılarak dayanışma engellenmek, birbirine düşürülmek isteniyordu. Hatta bazı dayanışma havasını devam ettiren koğuşlarda "infaz mangaları" oluşturulurdu. Bu tür koğuşlardaki bilinçli ve kararlı tutukluların mevcut dayanışmasını yok etmk için gene bunların içinden seçilenlere arkadaşları dövdürülüyordu. Amaç herkesi teslim almaktı. ●

• Gelecek sayıda sürecek

Ali Galip Sayılgan

'İşkencecilerin yüzünü, aradan yüzyıl geçse de, acılar içinde beynime kazıdım'

Bu fırsattan yararlanarak kafamı sağ dirseğime doğru eğip bir çırpıda gözbağımı çıkartıp attım. Bir anda, bütün işkenceciler ve özellikle hayalarımı ezen işkenceci ile gözgöze geldim. İşkencecileri tanımıştım...

ALİ GALİP SAYILGAN, 12 Eylül'ün hemen öncesinde, 29.8. 1980 günü Kartal Cevizli'nin Tamirhane semtinde meydana gelen bir yaralama hadisesi nedeniyle, çevrede arama yapan polisce gözaltına alındı ve o günden bu yana cezaevinde hükümlü. Daha önce, Kayseri'de dernek üyesi olduğu için tutuklanan ve 5 yıl hapis cezasına çarptırılan Sayılgan, Cevizli'deki olaydan da 7 yıl ceza aldı. Bu iki davadan aldığı ceza süresini dolduran hükümlü, yargılandığı bir diğer dava olan THKPC-Kurtuluş davası Yargıtay 3. Dairesi'nin 86/114 E. no'lu kararıyla bozulmasına rağmen hala Metris'te. Nedeni ise, uydurma gerekçelerle infazının yakılması. Ne var ki, Ali Galip Sayılgan İstanbul 1.Şubede yapılan işkenceler nedeniyle yarı felç durumda. Dayanılmaz ağrıları onu ne yatakta yatırıyor ne yürütüyor. Oturduğu yerden kalkabilmesi ise ancak birkaç kişinin yardımıyla sözkonusu olabiliyor. Tedavisi yapılmıyor. Hastaneye yatırılmasına izin verilmiyor. Cezaevinin revirinde ağrı kesici ve zararlı ilaçlarla, sözümona tedavisi yapılıyor. Kendisini bu duruma getirenler hakkında ise çeşitli başvurularına karşın soruşturma açılmamış. *Savcılığın gerekçesi, Ali Galip Sayılgan'ın kendisine işkence yapanların adlarını vermemesi.* Oysa Sayılgan, kendisine işkence yapanları yüz kişi arasından tanıyabileceğini söylüyor ve "Onların yüzünü aradan yüzyıl geçse de, acılar içinde beynime kazıdım," diyor.

***

Ali Galip Sayılgan polisce tutuklandıktan sonra götürüldüğü İstanbul 1. Şubenin bodrum katında, sorguculların, çevrede meydana gelen bir olayın suçunu yüklemek için kendisine günlerce işkence yaptıklarını anlatıyor.

"...Falakaya ara verdiklerinde, beni şubenin tuvaletinde çırılçıplak soyarak basınçlı suyun altına tuttular. Sonra da iki penceresi açık bir bölümde cereyana tutarak üşütme-

mi sağladılar. Dişlerim birbirine vurmaya başlayınca gözlerimi bağlayarak başka bir odaya götürdüler. Gözbağlarımın altından görebildiğim kadarıyla eski bir telefonun dinamosu ile buna bağlı iki kabloyu kullanıyorlardı. Kablolardan birini cinsel organıma, diğerini parmaklarımdan birine bağlayarak elektrik verdiler. Birden karın bölgem, ayak ve bacak parmaklarım kasılmaya başladı. Elektriği kesik kesik veriyorlardı. Benden konuşmamı, kabul etmemi istiyorlardı. Bu sözleri bastıran tek ses ise, ciğerlerimden adeta yırtılırcasına çıkan feryadım oluyordu..."

"Sana yeni işkence metodları uygulayacağız: Bunlar 12 Eylül'ün ürünü"

Ali Galip Sayılgan'a yapılan işkence günlerce sürdürülür. Kimi zaman elektrik verildi, kimi zaman oturamayacak biçimde kalorifer borularına bağlanır ve üzerine soğuk su dökülerek uyumaması sağlanır. Sorgu süresini uzatmak için Cumhuriyet Savcılığından izin gelmeyince de meydan dayağı çekilir. İşte bu meydan dayağında polislerlerden biri yumurtalıklarına tekme atar. Sayılgan, dayanılmaz acılar içinde kıvranırken zorla tuvalete götürülerek idrarını boşaltması istenir. Amaçlarının üreye kan karışıp karışmadığı kontrol etmek olduğu aralarındaki konuşmadan ortaya çıkar.

"Elimizden kurtulduğunu sanma. Seni yeniden alacağız. Suçunu kabul etmeden birinin buradan kurtulması bizim kitabımızda yazmaz..."

Polisler Selimiye'ye götürülen mağdura aynen böyle söylerler. Selimiye'deki ikinci günde 12 Eylül darbesi ve ardından Sultanahmet Askeri Cezaevinin yolu görünmüştür Ali Galip Sayılgan'a. Ama bu arada iyice rahatsızlanmış, idrarından kan gelmeye başlamıştır. Doktorun verdiği tek ilaç ve yapılan tedavi ASP isimli aspirinden ibarettir.

29.4.1981 günü kimlik **soruşturması için yeniden 1. Şubeye alınır** Sayılgan. Polisler **verdikleri** sözü tutmuşlar ve yeniden **şubeye almışlardır** onu.

"...Şubeye adımımı **atmamla** birlikte gözlerim **bağlanarak bana** yeni işkence metodları anlatıldı. Bu metodları bilip bilmediğimi **sordular**. Bilmediğimi belirtince, **"sen eski** *işkence metodlarını ve onlara **karşı** dayanma biçimlerini biliyorsun, kaşarlanmışsın. Sana bilmediğin işkenceleri uygulayacağız. Bunlar 12 Eylül'ün ürünleri. Bakalım şimdi ne yapacaksın?'* dediler. Sorgulamanın ilk faslı başladı. Benden, aklımın ucundan geçmeyen banka soygunlarını kabul etmem isteniyordu. Silah olarak seçtikleri marka ise kalaşnikoftu. Bunların hiçbirini kabul etmeyince, çırılçıplak soyarak kollarımı yana açtırdılar. Kollarım boyunda bir demir boruya, bileklerimden koltuk altlarıma kadar meşin bir iple bağlandım. Kollarımdan kaldırılarak tahta bir masaya çıkarıldım. Masa üzerinde, **boyum hemen hemen tavana değecek gibiydi. Demir borular, tavana sabit olarak monte edilmiş halkalara biraz kaldırılarak takıldı. Manyetonun kablolarından biri cinsel organıma, diğeri de kulağıma bağlanmıştı. Masa altımdan çekilince boşlukta askıda sallanmaya başladım..."**

"Senden mi korkacağız o....çocuğu!"

Ali Galip Sayılgan, vücudunun çeşitli yerlerinde duyduğu dayanılmaz ağrıların acısını akkağıtlar üzerinde kalemle anlatabilmenin mümkün olmadığını, bunu ancak yaşayanların anlayabileceğini belirtiyor.

"...**Bu işlemler sürerken, birden ne olduğunu anlayamadığım korkunç bir sancı, belime sivri uçlu bir hançer gibi tüm acımasızlığı ile saplanıverdi. Aynı anda bütün iliklerim yukarıdan aşağıya boşalıyormuşcasına bir his kapladı içimi.** Gerdirmeler sonucu vücudumun **ağırlığına uyum gösteremeyen kollarıma sarılan bağ, sağ kolumun dirseğine kadar sıyrıldı. Bu fırsattan yararlanarak kafamı sağ dirseğime doğru eğip bir çırpıda gözbağımı çıkarıp attım. Bir anda bütün işkencecilerle ve özellikle yumurtalıklarımı ezen, karşımdaki işkenceci ile gözgöze geldim. İşkencecileri tanımıştım. Hepsine,** *"Bu yaptığınız işkencelerin hesabını bir bir soracağım. İşkenceciler cezasız kalmayacak,"* **diye bağırdım. Bunun üzerine bana ağız dolusu küfürler edilerek,** *"Senden mi korkacağız orospu çocuğu. Kapatmayın bu orospu çocuğunun gözlerini. Korkup korkmadığımızı da anlasın,"* **diyerek, gözbağımı bir daha takma gereğini duymadılar. Bu işkencecilerin yüzünü, aradan yüzyıl geçse de, onları hiç mi hiç unutmayacak bir şekilde, acılar içinde beynime kazımıştım.**

Belime saplanan **sivri uçlu** hançerin verebileceği **korkunç** ağrı, beni ölüp ölüp diriltiyordu. Dayanılmaz ağrıların etkisi, irade dışında gözpınarlarımdan gözyaşlarımın yağmur damlaları gibi dökülmesine neden oluyordu. Islak gözlerimle işkencecilerin gözlerinin içine bakıyordum. Ve hepsi, bu halimden zevk alan robotlaşmış, aşağılık psikopatlardı. İşte ben, bu insanların elinde sorgulanıyor ve onurum ayaklar altına alınmak isteniyordu..."

"Arkadaşımı öldüren kişi, pişmanlık dilekçesi veren Nimet Taşkın'dır..."

SELİMİYE'de 29.8.1986 günü yapılan duruşmada, bir saldırı ve öldürme olayının sanığı olarak tutuklu bulunan, ancak daha sonra pişmanlık dilekçesi vererek *Turgut Günaydın* adlı kişinin tutuklanmasına yolaçan *Nimet Taşkın*, olayın mağduru olarak mahkemede bulunan *Zeki Can* tarafından teşhis edildi. Olayda arkadaşı Dinçer Kartallı ile birlikte saldırıya uğrayan Zeki Can adlı ve "sağ görüşlü" olduğu bilinen kişi, Nimet Taşkın tarafından pişmanlık dilekçesi ile suçlanan Turgut Günaydın'ı mahalleden tanıdığını, kendisine ve arkadaşına silah çekerek saldıranın Nimet Taşkın olduğunu söyledi. Bunun üzerine dosya yeniden incelemeye alınarak, Turgut Günaydın tahliye edildi.

Saldırı olayından sonra yaralanan Zeki Can'ın savcılıkta, "Beni vuran Nimet Taşkın'dır. Kendisini Turgut Günaydın da tanır. Ona sorulabilir," biçiminde ifade vermesi üzerine tutuklanan, ancak poliste ve hastanede yapılan yüzleştirmelerde Zeki Can'ın tanıklığıyla olay yerinde bulunmadığı anlaşılarak serbest bırakılan Turgut Günaydın'ın yeniden tutuklanması şöyle oldu:

Tahliyeden sonra Turgut Günaydın askere gider, ancak yakalanan Nimet Taşkın 1982 yılında, polise olay yerinde Turgut Günaydın'ın da olduğunu söyler.

Bunun üzerine askerden alınarak getirilen Günaydın tutuklanır.Nimet Taşkın, 23.9.1985'de verdiği pişmanlık dilekçesiyle, polisteki ifadesinin tersine, olaya kendisinin karışmadığını, Turgut Günaydın'ın Dinçer Kartallı'yı öldürdüğünü ve Zeki Can'ı yaraladığını belirtir.

Turgut Günaydın'ın avukatı *Serhat Bucak*, Kızıl Tugaylar örgütünü çökertmek üzere İtalyan Yasasından alınan Pişmanlık Yasasının bir ihbar yasası, iftira yasası olduğunu belirterek şöyle diyor:

"Bu yasanın amacı örgütleri çökertmek. Ama bu amacı gerçekleştirdiğini söylemek mümkün değil. Basına da yansıdığı üzere, 497 pişmanlık dilekçesinden dikkate alınanların sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor. Yasadan yararlanmak isteyen ve belli anlamda yılgınlığa düşmüş insanlar, başka insanlara iftira ederek, onların başını yakıyor, yargılanmalarına ve işkence görmelerine yolaçıyor. Olayımızdaki gibi. Eğer Zeki Can da olay yerinde ölmüş olsaydı, tanıklık yapamayacak, Turgut Günaydın ise haketmediği bir cezanın kurbanı olacaktı..."

Asılı olduğu tavandaki halkalardan yere indirilen Ali Galip Sayılgan, boş bir çuval gibi yere yığılır. Kollarından tutup ayağa kaldırmaya çalışırlar ama, nafile. Birden telaşlanan işkenceciler kendisini tedavi ettireceklerini söylerler. Sorgu komseri, televizyonda Uğur Dündar'ın programında gördüğü Sarıyerli çıkıkçıyı getirteceklerini söyler. Bir yandan da tehdit eder, "Çıkıkçı geldiğinde yapılanları anlatmayacaksın. Ayağım kaydı, merdivenden düştüm," diyeceksin diye. İkindiye doğru çember sakallı yaşlı bir adam, elinden tuttuğu küçük bir çocukla birlikte çıkagelir. Sayılgan, çıkıkçıya tüm olanları anlatınca, yaşlı çıkıkçı korkarak polislere röntgen filminin çektirilip çektirilmediğini sorar. Olumsuz yanıt alınca da, "Ben bu gence elimi sürmem. İşin içinde ömür boyu sakat kalmak var. Yukarıda allah var. Ben bu sorumluluğu alamam. Vicdanen huzursuz olurum. Röntgen filmini çektirin, ondan sonra belini çekerim," der.

(• Sarıyer'deki ünlü çıkıkçıyı aradık ve bulduk. Kendisine Ali Galip Sayılgan'ın anlattıklarını aktararak, ne söyleyebileceğini sorduk. Çıkıkçı, önce olayı hatırlamadığını söylemesine karşın, ısrarlarımız üzerine sinirlendi ve "Benim başımı belaya mı sokacaksınız, gidin, buradan," diyerek bizi kovdu!)

Savcılık işkencecilerin adlarını istiyor.

Polisler, çıkıkçı gittikten sonra Sayılgan'a, "Biz sana bir şey söyleme demedik mi ulan," diyerek, ayaklarıyla yüzünü ezerler. Ali Galip, daha sonra bir ambulansa konup polis hastanesine götürülür. ve röntgen filmi çektirilir. Yeniden şubeye getirilir. Doktor geleceği için yeniden gözleri bağlanır. Doktor, bacaklarına iğne batırır, herhangi bir refleks görmeyince de sivri uçlu bir demiri ayak tabanına aşağıdan ve yukarıdan olmak üzere, çizgi çeker gibi sürter. Sonra da, "Bırakın şu çıkıkçıyı, bunun acilen hastaneye kaldırılması lazım. Durumu çok ciddi," der. Sayılgan tüm bunları, cankurtaranla hastanaye kaldırılırken yanındaki polisten öğrenir.

Bu arada 1982'nin Ocak ayında yeniden şubeye alınan ve oradan Metris Askeri Cezaevine getirilen Ali Galip Sayılgan, 1983 yılında açılan toplu THKPC-Kurtuluş davasında örgüte üye olmaktan yargılanır. Sorgusu sırasında (daha önce iki kez verdiği dilekçeden sonuç alamamasına karşın), yeniden suç duyurusu niteliğinde dilekçe verip işkenceci polislerin cezalandırılmasını ister. Dilekçesinde işkencelelerin nasıl yapıldığını, nasıl sakatlandığını birer birer anlatır ve hastane kayıtlarından sorunun daha iyi anlaşılacağını belirterek, "İşkence yapan sorgu komiseri de dahil, 5 işkenceci polisi yüz kişi arasına konsa da teşhis edebileceğini," açıkladı. Bu kadar açık delile karşın, Askeri Savcı ısrarlı bir biçimde, "İşkence yapanların adlarını vermesini" ister.

"Ben de, işkence yapanların üzerlerinde ismini belirten herhangi bir sicil no'su ve künye vb. şeyler taşımadıklarını, sivil giyimli olduklarını, bu anlamda isimlerini öğrenemediğimi, yalnızca beni işkence yöntemiyle sorgulayanların kimler olduğunun 1.Şubenin kayıtlarında mevcut olduğunu, eğer isterlerse bu kayıtlardan çok rahat bir şekilde öğrenebileceklerini, bu görevliler tesbit edilirse, çok sayıda insan arasından teşhis edebileceğimi belirttim..."

Bu suç duyurusuna, uzun bir sessizlikten sonra, aradan yaklaşık bir yıl geçince, adet yerini bulsun diye bir yanıt gelir. Yanıtta, *Kovuşturmaya yer olmadığı* kararı vardır.Gerekçesi ise yukarıda açıklandığı üzere, Ali Galip Sayılgan'ın *işkencecilerin kimliklerini saptayamamasıdır.* ●

Türk-İş'de genel kurula ilk adımlar

ALİ DEMİRKAN

TÜRKİYE son yıllarda farklı ve hızlı bir değişim gösteriyor. Yıl sonunda genel kurulunu yapacak olan Türk-İş de bu farklılık ve değişimden payına düşeni alıyor. Genel kurul bu değişimin boyutlarını somut verilerle ortaya çıkaracak. Ancak hemen söyleyelim Türk-İş kongresinin anlamı sadece sendika yöneticilerini seçmekle ve bir sendikal örgütün geçmiş çalışmalarının sorgulamasıyla sınırlı kalmayacak; bunların yanında mücadele hattına ilişkin çok önemli soruları da cevaplandıracaktır.

Yerel kongrelerin yapıldığı günümüzde, Türk-İş'in genel kurula nasıl hazırlandığı sorusu ağırlık kazanıyor. Bilindiği gibi şube kongreleri, Kasım ayı içinde merkez kongrelerini, bunlar da konfederasyonun kurulunu oluşturacak. Üst düzeyde ve esas olarak, isimler ile buna bağlı güç dengeleri üzerinde yürütülen çalışma, tartışma ve pazarlıkların şube genel kurullarındaki "meydan savaşları"na olan ilgiyi daha da artırdığı bir gerçek. "Nasıl Bir Türk-İş?" sorusunun tartışılacağıgenel kurulun ilk halkaları olan yerel örgütler böylesi bir tartışmanın başlangıcını oluşturuyor.

Bugüne kadar gerçekleştirilen şube ve hazırlıkları yapılan sendika merkez genel kurulları, sorunlarını aşmaya aday bir Türk-İş görüntüsü vermiyor. Özellikle belli bazı sendikalar başta olmak üzere yılların yöneticileri, konumlarını bir dönem daha korumanın uğraşı içinde. Yasaların ellerini kollarını bağladığını söyleyen ve adım başı anti-demokratik uygulamalardan yakınan yönetim çevreleri, kendi örgütsel yapısı sözkonusu olduğunda demokrasiyi rafa kaldırmaktan çekinmiyor. Geri ve güçsüz yapıyı değiştirmek, tabanla bütünleşmek yerine, güçsüzlük ve üye kitlelerinden kopma pahasına taşlaşmış yapıyı devam ettirmenin yollarını arıyor.

Şube kongrelerindeki demokrasi dışı uygulamalara kısaca bir göz atmak bile, en büyük işçi konfederasyonunun, en azından bir kısmının genel kurula nasıl hazırlandığı konusunda bir fikir verecektir:

-Bir çok yönetici tabanı kongrede temsil etmemek konusunda o kadar kararlı ki delege seçimi ihtiyacını bile duymamaktadır.

-Kongre öncesi, şubelere bağlı işletmeler güç dengelerine ve muhalefetin ağırlığına göre keyfi olarak tasnif edilmektedir. Yan yana iki fabrikadan biri hiç ilgisi olmayan bir şubeye bağlanarak ya muhalefetin çoğunluk oluşturması engellenmekte ya da diğer şubeye "yardım" edilmektedir.

-Muhalefetin toparlanmasını engellemek için delege seçim günü ilan edilmemekte, muhalefetin dağınık olduğu hissedildiğinde seçim yapılmaktadır.

-Birçok işletmede delege seçimleri, patron ya da müdür vasıtasıyla yapılmakta ve doğrudan kendi önerdiği liste oylanmaktadır.

-Muhalefet listesine girenler ya da destekleyenler özel yöntemlerle susturulmaya çalışılmakta, eğer bunlarda da başarılı olunmazsa, işçinin tazminatsız işten çıkarılması sağlanmaktadır.

-Seçim sandıklarını kaçırmak, açık sayım yapmamak, yanlış sayım ya da oy pusulalarının değiştirilmesi ise, yaygın olarak kullanılmaktadır.

Yukarıda verdiğimiz örnekler sadece birkaç sendika şubesinden bize yansıyanlar. Ancak böylesi yöntemlerin birçok "geleneğe" sahip Türk-İş'te geleneksel ve yaygın olduğunu tahmin etmek güç değil. Demokrasiyle değil, özel ve anti-demokratik yöntemlerle oluşturulan delegeliklerin belirleyeceği genel kurulların, "Nasıl Bir Türk-İş?"

TÜRK-İŞ'E BAĞLI SENDİKALARIN MERKEZ KONGRE TARİHLERİ

TÜRK-İŞ, 21-23 Aralık.
Tarım-İş, 21-23 Aralık
T.Maden-İş, 21-23 Kasım.
Petrol-İş, 24-26 Ekim.
Tek Gıda-İş, 21-23 Kasım.
Şeker-İş, 6-9 Kasım.
Teksif, 2-4 Kasım.
Deri-İş, Eylül'de yapıldı.
Ağaç-İş, 8-9 Kasım.
Basın-İş, 11-12 Ekim.
Basisen, 1-2 Kasım.
BASS, 8-9 Kasım.
Kristal Çitser-İş, 4-5 Ekim.
Türk-Metal, 25-26 Ekim.
Dok Gemi-İş, 29-30 Kasım.
Yol-İş, 16-19 Ekim.
Tes-İş, 6-8 Kasım.
Koop-İş, 13-14 Aralık.
Demiryol-İş, 3-4 Ekim.
Hava-İş, 8-9 Kasım.
Likat-İş, 14-15 Kasım.
Sağlık-İş, 10-12 Ekim.
Toleyis, Nisan'da yapıldı.
Türk Harb-İş, 13-15 Kasım.
TGS, 4-5 Ekim.

sorusuna vereceği cevap da ortadadır. Demokrasiden uzaklaşan Türk-İş, tabandan da uzaklaşır. Tabanı temsil etmeyen kongrelerse sorunları çözmekten uzak kalacaktır.

DİĞER TÜRK-İŞ

Türk-İş, değişenle değişmeyeni birlikte yaşıyor. Üstelik değişim istekleri, programları ve sayısal güçleri üç yıl öncesine kıyasla çok daha ilerde.

Türk-İş'in bu gerçek dinamiği, geri yasaları, geri sözleşmeleri ve aşırı yoksullaşmayı doğrudan yaşayan tabandan geliyor. Zira yüzbinlerce işçinin ekonomik ve sosyal durumu 1979'lardan çok farklı. Önce, bir gece yarısı grev çadırları sökülerek ekonomik mücadelesi ve mücadele örgütünün çalışması belirsiz bir tarihe ertelendi. Binlerce üyesi ve yöneticisi zindana atıldı. Tekellerin karları yüzde 230'ları buldu. Enflasyon yüzde 55'leri aşarken işçilerin satınalma gücü 1972'lerin düzeyine indi.

Her şey değişirken "alternatifsiz" Türk-İş yönetimi, 1979'larda kaldı. 1979'ların uyurgezerliğiyle iktidarlarla uyuşma yolları aradı. Anayasayı, sendikal yasaları okumadan kabul etti. Geri yasaları yine geri yasa teklifleriyle karşılamaya çalıştı. Kısaca "Silahlı Kuvvetlerden sonra en büyük organize güç'ü yönetme becerisini gösteremedi. Ancak bu kez "eskisi gibi yönetilmek istemeyen" işçi kitleleriyle karşı karşıya. Başta yerel yönetimler olmak üzere üç yıl önce (ve daha öncesi) rahat bir biçimde yönetime gelenlerin uykularını kaçıran da bu. Yerel kongrelerden başlayarak bütün anti-demokratik uygulamalarla önü kesilmeye çalışılan demokratik sendikal muhalefet, olumlu yönde atılan her adımda da pay sahibi.

Demokratik muhalefetin temel istemi ise, tabanın söz ve karar sahibi olduğu sendikal demokrasi. Değişimi önce tabanda yaşayan Türk-İş'te, bir çok üye, temsilci ve delege seçiminden, kongrelerin oluşturulmasına ve kararların alınmasına doğrudan katılmak istiyor.

Bugün Türk-İş'te demokratik sendikal muhalefet, sadece tabandan yapılan zorlamalarla yetinmiyor. Bir kısım önemli sendika şubesinde geleneksel yapıları kırarak yönetime geliyor. Anti-demokratik ugulamalarla kaybettiği seçimleri ise, yeni döneme çok daha disiplinli, örgütlü, eksiklerinden arınmış olarak girmenin adımı sayıyor.

Yine bu dönemde, her türlü seçime ürküntüyle bakan Türk-İş geleneğine rağmen, birçok işletme ve şube demokrasiyle tanıştı. Sendikal görevler ve sendikal demokrasi ilerici-demokrat, sol ve sosyalist işçileri ortak hedeflerde birleştirdi. Bu anlayış tabanın söz ve karar sahibi olmasından yana çok daha geniş işçi kitlelerini de bir araya getirdi. Türk-İş'le değişimin dinamiği burada yatıyor. Değişim isteyenleri güçlendiren de zaten bu.

MUHALEFETİN SORUMLULUĞU NEREDEN BAŞLIYOR?

Türk-İş'in tabanı değişim sürecinde. Ya merkez yönetimi ve merkez politikası? Demokratik sendikal muhalefetin bir eylemi de burada. Aralık kongresinde değişimi bütün yönleriyle ve "Daha güçlü bir Türk-İş" programını kendi kadrolarıyla gündeme getirerek tartışacak. Üstelik tarihinde "ilk"leri yaşayan Türk-İş için, ilk nitelikli ve kapsamlı tartışma bu olacak. Demokratik sendikal muhalefetin liderliğini üstlenenlerin sorumluluğu, ise tabanın istemlerini içeren bir program oluşturmakla başlıyor. Bu güne kadar yapılan çalışmalar birçok sendikada davranış birliği oluşturmasına rağmen, ilkelerde ve sendikal politikadaki eksiklikler sürüyor. Bu eksiklik bölük pörçük açıklamalar programatik hale getirilip tartışılmadığı için sürüyor. O yüzden soyut bir sol-sağ sorununun özünü unutturma, gerçek değişimi saklama tehlikesini besliyor. Tartışmanın kapsamı hem çok geniş ve temel, hem de sadece ilerici-demokrat, sol ve sosyalist güçlerle sınırlı değil.

PROGRAMIN ANA HALKALARI

Sendikal hareket iki temel sorunla uğraşıyor. Biri kendisiyle ilgili, diğeri ise, sendikal hareketi kuşatan çelik çember.

Sendikal birlik, örgütsel birlik, mücadele birliği geçmişte sağlanamadı. Geçmişten devralınan bu mirasla birlikte, bugün de ortak amaçlar için mücadele birliği kurulamıyor. Türk-İş üst yönetimi örgütsel birliği koruyup geliştiremiyor, hantal yapısını aşıp örgütlediği yüzbinlere ulaşamıyor. Aksine yığınların yakınlaşmasını engelleyecek bilinçli mekanizmalar oluşturuyor, anti-demokratik uygulamalardan vazgeçmiyor. Bu olumsuzluğun ilacı, tabanın söz ve karar sahibi olduğu sendikal demokrasi. Zoraki birliği, gönüllü beraberliğe dönüşterecek farklı örgütleri bir araya getirecek olan da bu.

Sendikal hareketi çevreleyen çelik çember ise, Anayasayla başlıyor. Sendikalar yasası, toplu iş sözleşmesi grev ve lokavt yasası, çemberin diğer yanı. Hükümet uygulamaları ve yeni yasalarla derinleştirilen gericilik bunun üzerine tuz biber ekiyor.

Özetlemeye çalıştığımız sendikal hareketin gündemini oluşturan bu iki temel sorun, ayrıntılandırıldığında ve somut mücadele hedefleri haline getirildiğinde, 14. Genel Kurulun gündemine de girebilir. Girmelidir de. Merkezi programlara dayalı somut tartışma alanları, özellikle sınıf uzlaşmacılarının anlamsız, kişilere ya da imajlara dayalı bloklaşma eğilimlerini kırabilir. Türk-İş'in eylemini içeren somut tartışmalardaki bloklaşma ise, muhalefetin önünü açık güçlendirebilir. Özellikle eylem kararıyla birlikte son gelişmeler en ilgisiz sendikaları bile, tabanın eğilimlerini izleme düzeyinde de olsa bir yakınlaşma sağlanmıştır. Örgütlerin sorunlarıyla tabanın talepleri arasındaki çakışma noktaları yönetimlerin duyarlılık alanlarıdır. Taban talepleriyle bütünleşen muhalefet programı ise, yeni ittifakların başlangıcını oluşturabilir.

SONUÇ

Türk-İş 1985"Eylem Kararları"-yla küçümsenmeyecek bir adım attı. Bugüne kadar ağır ve kararsızlıkla da olsa devam eden süreçte her kıpırdanma geniş yığınlarla buluşma noktaları haline dönüştü. Ve yine her eylem daha büyük ve daha etkin kitle eyleminin kapısını araladı. Bugünse, uzun yıllar "sokağa dökülme" korkusu taşıyanlar bile kitle eylemini tartışır, "Genel Grev" sözcükleri kullanır hale geldi.

14. Genel Kurulun bu süreci tersine çevirme olasılığı çok az. Kaldıki bugünden bile, *uzlaşmacılık, "partiler üstü sendikacılık" kalın çizgileriyle savunulamaz durumda.* Kongrede eylemlerin zararlı olduğunu söyleyenler çıksa bile, seslerinin kısık olacağı şimdiden ortada. Yakınmalar dönemini geride bırakan Türk-İş, bu kez yaptığı eylemleri, yetersizlikleriyle tartışabilir. Bu da geniş yığınların gündemindeki ileri eylemlere yeni açılımlar sağlanacaktır.

14. Genel Kurulu, sendikal hareketin görevlerini ve tabanın taleplerini esas alan program kazanmalı, böylesi bir programa sahip olan kadrolar yönetime gelmelidir. Ancak herşeye rağmen kongrenin en olumsuz sonucu bile Türk-İş'te hiç bir şeyi tersine çeviremeyecektir. ●

EKMEK ve HAK DİLEKÇESİ

ÇALIŞMALARI Mart ayında İstanbul, Ankara ve İzmir'de başlatılan ve aşağıda adları bulunan 23 yazman tarafından kaleme alınan Ekmek ve Hak Dilekçesi, Eylül ayının son günlerinde imzaya açıldı.

"Ülkemiz, Cumhuriyet tarihinde görülmemiş boyutlara varan ekonomik bunalım içindedir," sözleriyle başlayan dilekçe metni, bunalımın çeşitli boyutlarının ayrıntılı bir sergilemesini yapıyor. Dilekçede, ekonomik bunalımın nedenleri ve sonuçları, şu arabaşlıklar altında belirleniyor:

-24 Ocak kararları, ekonomik bunalımı aşmak gerekçesiyle, emekçi sınıf ve katmanların ücret ve gelirini azami ölçüde aşağıya çekmeyi siyasal iktidara dayatan, bir IMF modelidir.

-Ulusal ekonomi kavramı, modası geçmiş bir modelmiş gibi, ekonomi politiğin hurdalığına atılmak istenmektedir.

-Kamu İktisadi Kuruluşları, halkın zararına, yerli ve yabancı tekellere pazarlık konusu yapılmaktadır.

-Kırsal kesim emekçileri hızla yoksullaşmakta, açlıkla savaşmaktadır.

-Dışa bağımlı ekonomik politikalar, bilim ve teknoloji üretimini durdurmuştur.

-İşçilerin örgütlenme özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların yanı sıra başta kıdem tazminatı ve asgari ücret olmak üzere, temel kazanımlara yönelik saldırıların ardı arkası kesilmemektedir.

-Topraklar yabancılara satılmakta, serbest bölgelerle yurt toprakları bölünmektedir.

-Dış borçlar son altı yılda bir kat artmış, 13milyar dolardan 26 milyar dolara çıkmıştır.

-Askeri ve silah harcamaları, beslenme, eğitim ve sağlık harcamalarının çok üstünde olup, uluslararası sıralamada başlarda yer almaktadır.

-Sağlıklı yaşam hakkımız, doğuştan kazanılmış ve vazgeçilmez bir haktır.

Dilekçenin "Sonuç" bölümünde ise, şu görüşlere yer veriliyor:

"Toplumun ve ülkenin yararına olmayan bu ekonomik düzen elbette değişecektir. Ve elbette, halkımız, kendisinin ve ülkesinin geleceğinde söz ve karar hakkını elde edecektir. Ekonomik-demokratik hak ve özgürlüklerin önündeki engelleri, kendi bilinciyle ve kendi gücüyle aşacaktır. Bunun ilk koşulunun da, hak ve özgürlükleri sürekli geliştiren gerçek bir demokrasiyi kurmak olduğunu bilmektedir. Tüm dünyada, insanlığın onurlu tarihini halklar yaratmıştır. Ülkemizde de, halkımızın kendisi yaratacaktır. Bundan kimsenin kuşkusu olmamalıdır."

Dilekçe metnini hazırlayan Yazmanlar Kurulu ise, şu kişilerden oluşuyor:

Aziz Nesin, Ahmet Abakay, Akın Birdal, Alpaslan Işıklı, Cevat Geray, Erşen Sansal, Erdal Yavuz, Gencay Şaylan, Halit Çelenk, Haldun Özen, Haluk Gerger, İbrahim Yetkin, Kemal Balcı, Muzaffer İ.Erdost, Nevzat Helvacı, Nuri Karacan, Sadun Aren, Sami Alptekin, Şükran Ketenci, Tülay Cengiz, Veli Devecioğlu, Yakup Kepenek, Yıldırım Koç.

MESS sözleşmeleri ve bir kez daha sendikal birlik üzerine

MEHMET TEKİN

METAL işkolunda Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası (MESS) ile işkolunda örgütlü bulunan sendikaların toplu sözleşme görüşmeleri yeni sorular ve boyutlar kazanıyor.

Ülkemizde işverenlerin güçbirliği ve örgütlenmesinin en gelişkin kurumu olan MESS'e karşı işkolundaki sendikalar hiç değilse biraz daha nitelikli sözleşmeler için güç ve eylem birliğini bu dönemde de sağlayabilmiş değiller. Otomobil-İş'in oldukça geç de olsa diğer sendikalara götürdüğü güçbirliği önerilerine tutarlı ve somut bir karşılık alamadığı görüldü. Ancak çağrının yapıldığı günlerde beklenmedik bir gelişme oldu ve yasal süre sonunda MESS'le hiçbir konuda anlaşma sağlayamayan Türk-Metal birkaç saat içinde anlaşıp sözleşmeyi bitiriverdi. Böylece MESS kendince çok önemli bir geleneği ve fırsatçılığı da sürdürme olanağı bulmuş oldu.

MESS, geçmişten beri sözleşme görüşmelerine önce Türk-Metal'le başlayıp, hiç zorlanmadan geçirdiği geri sözleşmeleri daha sonra diğer sendikalara örnek olarak dayatmayı bir kez daha deneme olanağı buldu. Türk-Metal başkanı Mustafa Özbek, 17 Eylül'de sözleşmenin imza tarihinde yaptığı konuşmayla, "Biz eskiden beri uzlaşma yolunu tercih etmişizdir. Parasal olmayan konularda sorun çıkarmayı da doğru bulmuyoruz," diyerek teslimiyetçi politikalarını açıklıyordu. Peki, Türk-Metal kendince önemli gördüğü parasal anlamda nasıl bir sözleşme imzalamıştı. Kamuoyuna özellikle yüzde 43 ve ileri bir artış diye yansıtılan sözleşme gerçekte bu düzeyde bir artış sağlamış değil. Ekonomik haklar için savaşımla kendini sınırlayan sendikacılık anlamında bile üyelerinin haklarını koruyamayan Türk-Metal, kitlesini kandırıyor. Olay son derece açıktır: 60 bin işçiyi kapsayan sözleşmeden, "İş gruplandırma sistemi" (İGS) ne bağlı olarak yüzde 43 oranında elde edilen artış, ancak üst gruptaki yalnızca 2000 işçiye yansıyor. İşçilerin yoğunlaştırıldığı diğer gruplara yansıyan artış oranının ortalaması ise, yüzde 30'4 geçmiyor.

Kaldı ki MESS'in 12 Mart'tan beri savunduğu ve ancak 1983'te YHK eliyle ve daha sonra 1984 sözleşmelerinde uygulamaya konulan İGS'ye bağlı bir ücret sistemi içinde başka türlü sonuç alabilmek de mümkün değil. Türk-Metal'in ise, bu sistemin özüne zaten itirazı yok.

MESS'in işkolunda dayattığı İGS'ye bağlı uygulamayı değerlendirmeden önce, siyasi iktidar ve işverenlerin ücret artışlarında izlediği genel yaklaşımı sendikaların temel iki nedenle reddetmeleri gerekiyor. Birincisi, 12 Eylül sonrası YHK'nın yaptığı sözleşmelerden gelen bir yoksullaşma var. Her yıl ücretlerin enflasyona oranla yaklaşık yüzde 20 civarında gerilediğini devletin açıkladığı resmi rakamlardan görmek mümkün. Kaldı ki açıklanan rakamlarla gerçek enflasyonun birbirini tutmadığı da biliniyor. İkincisi, özellikle siyasi iktidarın yönlendirdiği bir çarpıtma politikasıyla sürüyor. Her yıl bir enflasyon tahmini yapılıyor ve özellikle KİT'lerde Kamu Koordinasyon Kurul eliyle ücret artışlarına bu tahmini oran uygulanıyor. Son iki yılda olduğu gibi enflasyonun tahmin edilenin çok üzerinde gerçekleşmesi sonucu da, işçilerin satınalma güçlerindeki gerileme ve mutlak yoksullaşma bir de böyle sağlanmış oluyor.

İŞ GRUPLANDIRMA SİSTEMİ KALDIRILMALIDIR

1984'ten bu yana MESS'e bağlı işyerlerinde uygulamaya konulan İGS'nin MESS'in 12 Mart'tan beri gönlünde yattığını ve hazırlandığını belirtmiştik. Şimdi diğer işkollarında da uygulanmak istenilen bu sistemi işverenler neden bu kadar tercih eder oldular? İşverenlerin bu sistemi hazırlama ve oluşturma süreciyle, sistemin ayrıntılı açıklaması dergimizin Haziran 1985 sayısında verilmişti. Biz bu yazımızda sisteme hangi temel nedenlerle karşı olunması gerektiğini açıklamaya çalışacağız.

Türkiye'de 1960-70 yılları arasında özel kuruluşların ilgisini çeken uygulama başarısız olmuş, sendikal mücadelenin gelişmesine bağlı olarak seyyanen zammın tercih edilmesi nedeniyle, uygulama terkedilmiştir. 1984'te MESS tarafından grup sözleşmeleriyle sendikalara kabul ettirilen uygulamanın sürdürülmek istenmesi, sendikaların 12 Eylül ile oluşturulan sisteme bağlı olarak güç ve etkinliklerinin kırılmasına bağlanabilir. Birbiriyle özünde bütünlük taşıyan bu değerlendirme, doğru, ancak eksik olacaktır. Verili koşullar ele alındığında sendikal hak ve özgürlüklerden sözedilemeyen ülkemizde, böyle bir sistemin uygulamasında sendikaların hiçbir etkinliği olamayacağı gibi, sistem özü itibariyle de zaten varolan eşitsizliği ve yoksulluğu daha da derinleştirici bir işlev görecektir. Uluslararası tekellere "ucuz emek cenneti" olarak reklamı yapılan ülkemizde, iş gruplandırma sistemi, burjuvasi açısından cennete dikilen yeni bir ağaçtan başka bir şey değildir.

Bu nedenle-son iki yılın uygulamasında da kısmen görüldüğü gibi-işçiler açısından pratikte çıkan sorunlar genelde şunlar olmaktadır:

1-Sistem kendi içinde tutarsız ve keyfi bir nitelik taşımaktadır. Tanımlama ve uygulamada tek belirleyici işveren olmaktadır.

2- Alt ve üst gelir grupları arasındaki farklılıklar işçilerin birliğini engelleyen bir nitelik taşımakta, tek tek grupların farklı sorunları bir bütün olarak işçilerin sorunlarının çözümünü güçleştirmektedir.

3- İşçilerin tanımı genellikle işçinin gerçek eylemin uymamakta, bu konuda sistemi belirleyen de değiştiren de yalnızca işveren olmaktadır. Bu durumda ise, işçinin yalnızca itiraz hakkı vardır.

"Türk Metal'in yapacağı da zaten buydu..."

SENDİKAL mücadeleyi ve toplu sözleşmeleri yalnızca ücret artışı olarak gören, iş güvencesi, işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi yönetsel kapsamda MESS'in dayatmacı politikasına boyun eğen Türk-Metal'in yaptığı sözleşmeyi, üyeleri nasıl değerlendiriyor Arçelik ve SİMKO'dan bir grup işçinin bu konuda görüşlerini aldık.

Gün: Toplu sözleşmeniz bitti ve sendikanız iyi bir sözleşme yaptığını açıkladı. Ekonomik ve demokratik haklarınız açısından sizler nasıl buldunuz sözleşmeyi?

M.A.Y. Benim kademem 6. Saat ücretime 190 lira intikal etmiş. Etmiş diyorum, çünkü eskiden toplu sözleşmeyi biz işçiler temsilcimizle takip ederdik ve karar sahibi idik. Bu sendika bizim sendikamız değil. Aşımızı, işimizi kaybetmemek için zorunlu olarak üye olduğumuz bir sendikadır. Çünkü üye olmayan yüzlerce arkadaşımız işinden oldu. Bu sözleşmeden de sendikadan da fazla bir şey beklemiyordum.

S.T. Benim saat ücretime 150 lira artış sağlanmış. Ben 18 yıllık bir işçiyim Kademem düşük. Kadememi yeteneğim değil, kısım ve ilk amirim belirliyor. Dalkavukların kademesini artırıyorlar. Bu da işçilerin birliğini engelliyor. Türk-Metal'in yapacağı da zaten buydu. Beni asıl üzen yıllarca uğruna mücaele ettiğimiz sendikal ilkelerimiz ve örgütümüzün bir kalemde yok edilişidir.

M.Z. Fabrikamız A grubundandır. Benim kademem 8. Saat ücretime 220 lira düşüyor. Kendim için kamu sözleşmelerine bakarak beklentimin üzerinde olduğunu söyleyebilirim. Ancak benim durumum farklı. Çünkü fabrikamızın sayısal çoğunluğunun kademesi 4,5 ve 6 dır. Yani saat ücretlerine 150 ile 170 arası zam verildi. Bu ücret SİMKO gibi tahsil ve meslek durumunun yüksek olduğu bir işyerinde oldukça düşüktür. İşçilerin bu sözleşmeden hiçbir haberi ve bilgilenmesi olmadı.

4- Grup sayısının çok olması, işçilerin alt gruplara sokulması olanağı ve takdirini işverene bırakmaktadır.

5- Güncel hedefin asgari ve ortalama ücretin düzeltilmesi olduğu günümüz koşullarında, eşitsizliğin eşit dağıtılmasından başka bir sonuç da getirmeyecektir.

6- Toplu pazarlık sistemini sınırlayıcı etkisi nedeniyle de, ücretlerin istenildiği gibi denetim altına alınmasını sağlayacaktır.

SONUÇ

Sendikaların güç ve etkinliklerinin son derece sınırlandırıldığı koşullarda sendikaların böyle bir sistemin uygulamasında söz ve karar sahibi olabilmeleri mümkün değildir. İşçilere son altı yılın getirdiği ekonomik yıkımın kısmen de olsa aşılabilmesi için toplu sözleşmelerde seyyanen ücret artışları en doğru çözüm olarak görülmelidir. Ekonomik hakların elde edilmesi ve daha da önemlisi korunabilmesi için, sözleşmelere yalnızca ücret artışları olarak bakmanın getirdiği yakıcı sorunları metal işçileri son yıllarda yaşayarak gördüler. Özellikle işgüvenliği ve bir bütün olarak yönetsel kapsamda işverenlere karşı sendikaların gücünü ve etkinliğini geliştiren kazanımlar hedeflenmedikçe, MESS'in dayatmalarını kırmak mümkün olmayacaktır.

Şimdi metal işkolunda, ancak sınıf ve kitle sendikacılığının deney ve ilkelerine bağlı kalınarak savaşımın kazanılabileceğini bilmek gerekiyor. Otomobil-İş'in güçbirliği çağrısı yaptığı günlerde Türk-Metal-MESS sözleşmesinin birkaç saatte bitirilmesinden de görülüyor ki, burjuvazi işçi sınıfının birliğinden ürkmektedir. İşkolunda varolan olumsuzluklara karşın, güç ve eylem birliği gündemde tutulmalı, sınıfın çıkarları her türlü taktik hesapların önünde görülmeli ve sendikal birliğin uzun vadede de olsa bu temelde sağlanabileceği unutulmamalıdır. ●

Özdemir-İş Gebze Şube Başkanı:

"Yüzde 31 ücret artışı zamlar karşısında eriyecektir..."

ÖZDEMİR-İŞ Sendikası Gebze Şube Başkanı Sertif Kahraman, Türk-Metal ile MESS arasında imzalanan sözleşme ve işkolunda birliğin sağlanması üstüne sorularımızı cevapladı.

Gün: Geçtiğimiz günlerde MESS ile Türk-Metal sendikası arasında sürdürülen toplu iş sözleşme görüşmeleri anlaşmayla sonuçlandı. Sözleşme ve sözleşmeyle ilan edilen yüzde 43'lük ücret zammı hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Kahraman: Öncelikle İş Gruplandırma Sistemi'ne karşı olduğumu söyleyeceğim. Zira, ipleri MESS patronlarının elinde olan bu sistem işçileri bölmek ve sömürüyü artırmaktan başka bir işe yaramıyor. Kararlaştırılan yüzde 43'lük ücret artışı ise işçilerin yaşamlarınında hiçbir iyileştirme sağlamayacaktır. Ücret ayarlaması bir kişi için değil, bir ailenin geçimi düşünülerek yapılmalıdır. Kaldı ki, gerçekte yapılan artış yüzde 43 değil, yüzde 31'dir. Sözleşmeyi böyle değerlendirmek gerekir.

Ekim ayı içinde ve özellikle seçimler sonrasında temel maddelere çok yüksek zamlar yapılacağı söylentileri var. Gerçekleşeceği konusunda kuşkumuz yok. Bu yüzden, yüzde 31 ücret artışının bu zamlar karşısında hiçbir etkisi olmayacak, kendiliğinden eriyecektir.

Türk-Metal'le MESS, sözleşme imzalamasına rağmen işkolundaki diğer sendikalar henüz görüşme aşamasındalar. Bu arada bildiğiniz gibi MESS'e karşı metal işkolundaki bütün sendikaların iş ve eylem birliği çağrısı yapılıyor. Bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz.

Türk-Metal sözleşmeyi imzalamasına rağmen, bunun dışındaki sendikaların birlikte davranması gerekiyor. MESS bizim karşımıza tek vücut çıktığına göre, işçi sendikalarının da bir araya gelmesinde büyük yarar olacağına inanıyorum. ●

"İşçilerin ücret, sendikal haklar ve politik hakları için mücadele ettiklerini gördük..."

Konuşan: Fuat Uğur

DİSK davasını izlemek üzere 24 Ağustos tarihinde ülkemize Fransa'dan iki konuk geldi: Genel İş Federasyonuna (CGT) bağlı Metalurji İşçileri Federasyonu Sekreteri Jean Chambon ile yine aynı sendikadan ve Dünya Sendikalar Federasyonu'nun (DSF) metalurji işkolundaki uluslararası temsilcisi Gerard Valentin.

Her iki sendikacı, dergimizi ziyaret ederek çeşitli konularda GÜN'ün sorularını yanıtladılar.

Gün: Türkiye'ye geliş amacınızı bir kez daha açıklayıp izlenimlerinizi bize aktarır mısınız?

Jean Chambon: Fransız Genel İş Federasyonu (CGT) bildiğiniz gibi uluslararası dayanışmaya önem veren bir sendika. Bizler, bu nedenle hemen her ülkeyi ziyaret ederiz. Federasyonumuz 12 Eylül 1980 yılından itibaren ülkenizdeki olayları da yakından izliyor. Ancak, ilk kez bir sekreter ve uluslararası temsilci düzeyinde Türkiye'ye bu ziyaret yapılıyor. Çünkü, CGT'nin 32. kongresinde bu anlamda ülkenize bir gezi yapılmasına da karar verilmişti.

Gelişimizin başlıca iki amacı var: Birincisi, Türkiye işçilerinin durumuyla ilgili bilgiler edinmek, ikincisi de sendika militanlarıyla görüşüp tanışmak. Burada tabii, CGT'nin aktif dayanışmasını Türkiyeli sendikacılara açıklamak, DİSK gibi sendikal haklardan yoksun bulunan sendikaların yöneticileriyle yaptığımız görüşmelerden sonra, dönüşümüzde eylem programlarımızı saptamak, tüm işçi kuruluşlarıyla dayanışmayı sıcak tutmak gibi amaçlarımızı da belirtmeliyiz.

Gün: Sanıyoruz ki birkaç gündür Türkiye'desiniz. Bu kısa süre içindeki gözlemleriniz neler oldu?

Chambon: Geldikten sonra yaptığımız görüşmeler, aldığımız bilgiler ve yaptığımız araştırmalar-buna gözlemlerimiz diyebilirsiniz-sonucunda üç noktayı teşhis ettik: Birincisi, Türkiye'de işçilerin ekonomik, politik ve sendikal baskılar yüzünden büyük eziyet çektiğini gördük. İşsizlik, her türlü hakkın aranmasında, işçilerin karşısına dev bir alternatif olarak sunuluyor. Ancak, tüm bu ezilmişliklerine karşın işçilerin haklarına sahip olabileceklerini, ücret, sendikal haklar ve hatta politik hakları için mücadele ettiklerini gördük. İkincisi, hükümet işçi haklarını kısıtlamak ve işçileri sürekli baskı altında tutmak için büyük bir çaba içinde. DİSK davası sürecinden de anladık ki, asıl amacı sınıf ve kitle sendikacılığını engellemektir. CGT' nin görüşüne göre, tüm demokrasilerde çalışanların istedikleri sendikayı seçme ve üye olma özgürlükleri var. 1980-1986 arasındaki politik baskılar, işkence ve adam öldürmeler, getirilen yasal kısıtlamalar da gösteriyor ki, Türkiye'de demokrasi yok. Ülkede askeri-polis rejimi vardır. Bu rejim, kapitalizmin doğurduğu ekonomik bunalımın yükünü işçilerin sırtına yüklemek istiyor. Ülkenize geldikten sonra Avrupa'ya yansıyan görüntünün doğru olduğunu gözlerimizle gördük.

Son olarak, Türkiye'de sendikaların, birleşme amacını güden, işçi sınıfının birliğini sağlamaya yönelik çabalarını gördük. Sendikalar, gözlemlediğimiz kadarıyla bu mücadeleyi yapabilmek için çok olumlu bir noktadadır. Umuyoruz ki, tüm Türkiye sendikacıları bu amaç için birleşecektir.

Gün: 12 Eylül 1980'den sonra DSF ve CGT'nin dışında birçok uluslararası sendikal kuruluş (ICFTU, DİK, ASK, PSI vb.) Türkiye ile dayanışma içinde olduğunu açıkladı. Bu kuruluşların gerçek anlamda Türkiye ile dayanışmaya girdiğini söylemek mümkün mü? Sanıyoruz bu olguya Avrupa'dan bakmak daha kolaydır.

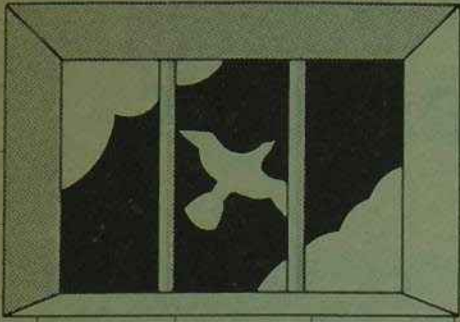
Gérard Valentin: Bu kuruluşlar, önce 12 Eylül 1980'den sonra gelen rejimin adını koymakta güçlük

G.Valentin

J.Chambon

çektiler. O nedenle zaten tepki göstermekte geç kaldılar. Ancak, Avrupa'da rejimin niteliği kamuoyunda olsun, işçiler arasında olsun, iyice belirginleşmeye başlayınca ve Türk-İş de yönetime bir üyesini bakan olarak verince, ICFTU Türk-İş'in üyeliğini askıya aldı. Ama bunun dışında pek bir şey yapıldığını söylemek mümkün değil. Sendika gazetelerinde birkaç yazı, verilen birkaç demeçle dayanışma gösterildiğini söylemek güç. Hemen belirtmek gerekir ki, Şili'deki faşist rejime gösterilen tepkinin çok azı bile gösterilmedi.

Gün: Biliyorsunuz Türkiye ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) gündeminden çıkarıldı. CGT'nin ve diğer sendikaların, Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklerin bulunmadığı, altına imza atılan ILO sözleşmelerinin bile uygulanmadığı bilindiğine göre, Haziran 1986'da yapılan genel konferansta etkin bir tavır konulmamasını nasıl açıklayabilirsiniz?

Valentin: Uluslararası Çalışma Örgütünün yapısı çok ilginçtir. Sözünü ettiğiniz genel konferansa her ülkeden en büyük işçi kuruluşu ile işverenlerin ve hükümetlerin temsilcileri katılırlar. İşverenlerin ve hükümetlerin işçi hakları konusunda ne denli gerici eğilimlerde olduğu bilinen bir gerçek. Geriye sendikalar kalıyor. Konferansa katılan sendikaların bir kısmı reformist, konservatif ve sarı sendikalar. Sınıf ve kitle sendikacılığını savunanların çoğunluğu oluşturamadıkları ise bir gerçek. Bu durumda yapılacak çok sınırlı şeyler kalıyor. Ancak, yine de şunu belirtmek isterim ki, sözcüsü olduğumuz CGT ve DSF, bu konuyu da diğerleri gibi sürekli izlemeye kararlıdır. ●

Basın toplantısından notlar

"En büyük sorun demokrasi..."

FRANSIZ Genel İş Federasyonu (CGT)'nun 32. kongresinde aldığı karar uyarınca ülkemizdeki gelişmeleri yakından izlemek üzere geçtiğimiz ay Türkiye'ye gelen CTG Metalurji İşçileri Federasyonu sekreteri Jean Chambon ve DSF'nin metalurji işkolundaki uluslararası temsilcisi Gerard Valentin, 30 Ağustos günü bir basın toplantısı düzenledi. Toplantıda, ülkemizde kaldıkları süre içinde gerçekleştirdikleri çalışmaları ve gözlemlerini aktaran sendikacılar, karşılaşılan en büyük sorunun demokrasi sorunu olduğunu belirterek, bu bağlamda Türkiye işçi sınıfı ile olan dayanışmalarını sonuna kadar sürdüreceklerini açıkladılar. Delegasyondan Jean Chambon hiçbir yurttaşın görüşlerinden ötürü suçlanamayacağını bildirerek, "Her vatandaş hiçbir kısıtlama olmaksızın bu haklarını elde etme hakkına sahip olmalıdır. Her çalışan istediği sendikada örgütlenme hakkına sahip olabilmeli, özgürce düşüncelerini ifade edebilmeli ve grev yapabilmelidir. Türkiye içinde ve dışında serbestçe dolaşabilmelidir. Bunlardan herhangi birisine uyulmadığı zaman Türkiye'de demokrasiden sözetmek mümkün değildir," biçiminde konuştu.

GAZETECİLİK NEDİR?

CGT delegasyonunun düzenlediği basın toplantısına Hürriyet gazetesi adına katılan bir "gazeteci," davranışları ve sorduğu sorularla toplantıya hayli renk kattı. Sendikacılara, "Buraya sizi kim davet etti, madem demokrasi yok nasıl basın toplantısı yapıyorsunuz, Küba'da da basın toplantısı düzenleyebilir misiniz, bari Fransa'daki Türk işçilerini kolluyor musunuz," türünden sorular yöneltti. Kendisine verilen yanıtları anladı mı bilemiyoruz ama, bu davranışı, toplantıya katılan herkesi basın mesleğinin nitelikleri ve bu gazetecinin hangi mesleği icra ettiği konusunda ciddi biçimde düşündürttü.

Erdemir işçileri bu sınavı da verecek

OTOMOBİL-İŞ saflarında örgütlenen Erdemir işçileri MESS ve ANAP iktidarının tüm baskı ve tertiplerine karşı demokratik sendikal haklarını savunmada ve birliğini korumada kararlılar. Erdemir'de Otomobil-İş'e işçilerin verdiği yetkiyi kabullenmeyen bakanlığın bu "siyasi tesbitine" karşı sendikanın açtığı dava sürüyor.

"12 Eylül olmasaydı biz iktidar olamazdık," diyen Özal, işçi sınıfının ekonomik, demokratik ve politik haklarına karşı tahammülsüz ve saldırgan. Erdemir işçilerinin yetki sorunu bu temelde demokrasi mücadelesiyle bütünleşiyor. Uzun yıllar iktidar yanlısı uzlaşmacı sendikaları saflarından kovan, kitle ve sınıf sendikacılığının ilke ve geleneklerine bağlı Erdemir işçileri örgütlü gücüyle savaşıma kararlı.

ERDEMİR GERÇEĞİ

Ereğli Demir-Çelik fabrikaları bir devlet kuruluşu. Ancak özel kuruluş yasası ve yerli-yabancı ortaklıklar nedeniyle MESS üyesi. Metal sanayiinde yassı mamul üreten tek kuruluş olması, üretim ve pazardaki ağırlığı nedeniyle de ekonomik önemi tartışmasız. Bir başka deyişle metal sanayinin şahdamarı. Sanayideki bu özel yeri işkolundaki sendikal mücadeleye de yansıyor, belirleyici olabiliyor. Bu nedenle Erdemir'deki sendikal mücadele, burjuvazi için geçmişte olduğu gibi bugün de özel bir gündem oluşturuyor. Bu bağlam - da günün ve geleceğin iyi kavranması da kuşkusuz dünün iyi bilinmesini gerektiriyor.

DÜN ONURLU-YARIN AYDINLIK

ANAP iktidarının bugüne uyarlanmış oyunlarını ve hesaplarını Erdemir işçileri iyi tanıyor. Tekellerin çıkarlarına programlı ANAP iktidarının işkolundaki gözdesi Türk-Metal, 1969 yılında tabelasını söküp gitmek zorunda kaldığı Ereğli'ye, "12 Eylül ruh ve felsefesi altında" 1983 yılında gelebiliyor, daha doğrusu getiriliyor. Geçmişte DİSK üyesi Maden-İş'te örgütlenen Erdemir işçilerine karşı Türk-Metal'in dışında Çelik-İş ve Dev Maden Sen'i deneyen MESS'in oyunları tutmuyor. "Partilerüstü" sendikal anlayış Erdemir'e giremiyor. Zorlu bir mücadele sonucu DİSK üyesi Maden-İş Erdemir'de yetkili sendika olarak 1980'de toplu sözleşme görüşmelerine başlayabiliyor, ancak 12 Eylül'le birlikte çalışması durdurulan sendika yerine YHK'nın yaptığı sözleşme ile, Erdemir işçilerinin ekonomik-demokratik hakları gaspediliyor.

1984'e gelindiğinde iktidarın tercih ve baskılarına karşın Erdemir işçileri Otomobil-İş'te örgütleniyor. Bu aşamada yasa tanımayan iktidar Türk-Metal'in sözleşmesini (ya da ihanet belgesini) Erdemir işçilerine teşmil ediyor. Tüm bu baskılara karşın Otomobil-İş'de sendikal birliğine sahip çıkan Edemir işçilerine, 1 Eylül 1986'da başlayan yeni sözleşme dönemi için bakanlık 4172 üyesine rağmen yetki vermiyor.

Konu, İş Mahkemesinde açılan dava ile yeni bir boyut kazanırken, ANAP iktidarı ve yandaşlarının Ereğli halkının ilerici yapısına yönelik politik bir baskısı niteliğine de dönüşüyor. Gerici güçlerin ortak bir kampanyası içinde, "İşçiler Otomobil İş'ten istifa edip Türk-Metal'e geçsinler, yetkilerini çıkaralım," diye yerel basına demeçler veren ANAP İlçe Başkanı mahkemeyi etkilemeye yöneliyor.

Türk Metal de,"İktidarla ilişkilerimiz çok iyi, bize geçerseniz yetkiyi verecekler," çağrısıyla gerici kampanyaya kendi çapında katılıyor. Çirkin ve gerici saldırı başka ortaklar da buluyor. 1985'te Otomobil-İş'e katılan işçilere, "Sendikaya üye olmayın, biz sizin paranızı öderiz," diyen genel müdür, işçiler hizaya-yani Türk Metal'e-gelmeyince, bu kez farklı yollar deniyor. Şimdilerde fazla mesai uygulaması ise bir taşla iki kuş: ayrılan ve emekli olanların yerlerine işçi alınmayarak, üretim ve kâr daha az işçiyle sağlanırken, bir yandan da zorunlu hale getirilerek, baskı unsuru oluşturuluyor.

MESS NEDEN KORKUYOR?

Erdemir'in metal sanayindeki önemi ve sendikal mücadeleye yansıyan demokratik niteliği MESS ile sınırlı bir sorun değil. Uzun yıllar ve zorlu mücadeleler sonucu 60'lı yıllarda kazanılan görece demokratik sendikal hak ve özgürlüklerin, kurumların yok edilmesine bağlı olan "12 Eylülcü" statüyü zorlayan talep ve çıkışlara tahammülü yok tekellerin. Türk-İş yönetiminin onay ve desteği ile-şu günlerde kongre hesaplarıyla görünüm tam böyle olmasa da-oluşturulan sendikal alandaki "huzur ve güven ortamı"nın kalıcılığı tekellerin ve ANAP'ın ortak sorunu. Bu tekelci programa karşı işçi sınıfının gelişen demokratik sendikal muhalefetini Türk-İş yönetimiyle şimdilik "idare" edebilen burjuvazi, zorlandıkça saldırganlaşıyor.

Uzlaşmacı sendikalarla birlikte kotardığı ihanet belgelerini, işçi haklarını korumaya kararlı olan işkolundaki diğer sendikalara dayatmayı geçmişten beri başarabilen MESS, iktidarın da tam desteğini alarak, işkolunda ve Erdemir'de sonuç almayı hedefliyor.

İŞÇİLER NE DİYOR?

Demokratik sendikal birliğini böylesi zorlu bir süreçte korumasını bilen Erdemir işçilerinin ve Otomobil İş Şube Başkanının görüşlerini aldık. Şube Başkanı *Gürol Arısoy* şöyle özetliyor sorunu: *"Erdemir'de çoğunlukta olan sendikamızın yetkisini kabullenemeyen MESS ve iktidar, kendi yasalarını ve hukuk kurallarını da tanımıyor. İktidar sadece Erdemir işçilerini değil, Ereğli halkını da cezalandırmayı amaçlıyor. Ancak tüm bu baskılar Erdemir işçilerinin birliğiyle aşılacak ve Otomobil-İş işçilerden aldığı yetkiyle Erdemir'de sözleşme yapacaktır".*

İktidar ve gerici güçlerin Erdemir işçilerine karşı birleştiğini söyleyen Erdemir işçisi *Muzaffer Ercan* ise, yetki sorununu şöyle açıklıyor: *"Uzlaşmacı sendikalarla Erdemir'de tutunamayan MESS, demokratik haklarımıza ve sendikal özgürlüğümüze tahammül edemiyor. ANAP'ın ilçe başkanını Erdemir'de Genel Müdür danışmanı yapanlar, Seydişehir'de 1400 işçinin çıkışını veren işçi düşmanı birini Erdemir'e Genel Müdür yaparak ödüllendirenler Türk Metal'e geçmemizi onca baskılara rağmen başaramadılar. Tekellerin çıkarlarını korumak için saldıranlar ne kadar kararlıysa, demokratik haklarımızı kullanmak için bizler de en az onlar kadar kararlıyız."*

Yine Erdemir işçilerinden *Yaşar Akdemir*, olayı bir başka boyutuyla açıklıyor: *"Gaspedilen haklarımız bir yana, işlerine gelmediğinde antidemokratik yasaları bile uygulamayanlar 1984'te teşmille* ***bizim*** *sendikal birliğimizi* ***kıracaklarını*** *sandılar ama, aldandılar.* ***Şimdi de*** *yasaları yok sayıyor,* ***baskılarla*** *sonuç almaya çalışıyorlar.* ***Böylece*** *bizler de* ***daha*** *iyi* ***anlıyoruz ki; tekeller*** *işçi* ***sınıfının birliğinden*** *ve sınıf* ***sendikacılığından korkuyorlar."***

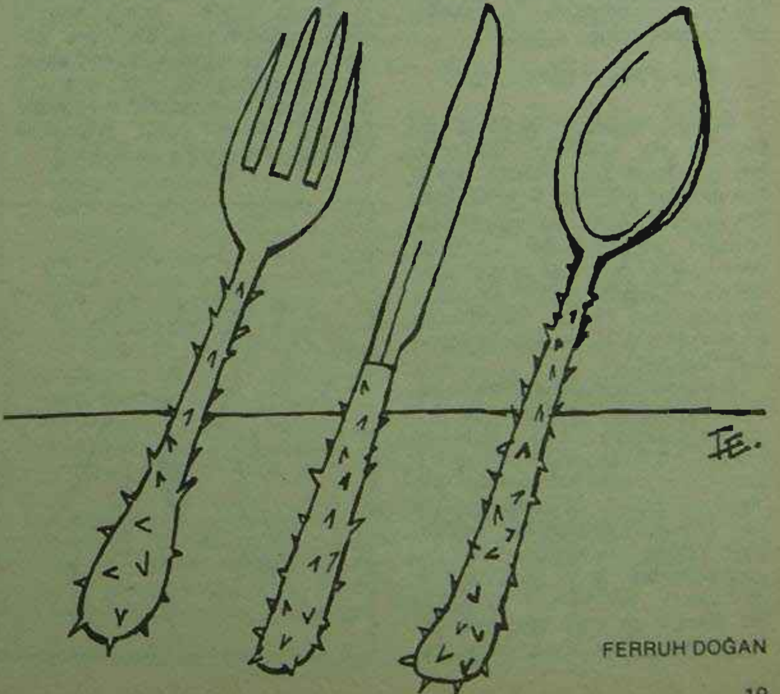
Uzlaşmacı sendikal anlayışı eleştiren *Güngör Yavuz* ise soruna şöyle yaklaşıyor: ***"Otomobil-İş'te*** *örgütlenmemizi* ***kabullenemeyen*** *MESS istiyor ki; Türk* ***Metal'in*** *teslimiyet belgelerine* ***evet diyelim,*** *ucuz emek ve köle* ***pazarı sürüp*** *gitsin, ekonomik* ***ve demokratik*** *haklarımız* ***için*** *söz* ***ve karar sahibi*** *olamayacağımız* ***uzlaşmacı sendikalar*** *içinde tekellere* ***teslim olalım.*** *Böylesi onursuz bir* ***çembere dün*** *hayır dedik, bugün* ***de kararlıyız, ve*** *sendikal* ***birliğimizle*** *kazanan* ***bir olacağız."***

DEMOKRASİ GÜÇLERİ ERDEMİR İŞÇİLERİYLE

Demokratik hak ve özgürlükleri için Erdemir işçilerinin sürdürdüğü mücadele kuşkusuz demokrasi mücadelesinin önemli bir alanı. MESS

ve ANAP iktidarının baskıcı politikasının iş mahkemesinde süren davaya yansıyacağı, en azından bu yoldan sonuç almaya çalışacakları kesin ve işçiler de bu konuda haklı olarak duyarlı. Sendika ise, yetki sorununa şu aşamada yasal zeminde çözüm arıyor; bu zorunlu bir süreç. Ancak, Erdemir işçilerinin ilkeli sendikal birliği ve örgütlü gücüne bağlı mücadele programı ve bütünlüğü içinde bir süreç. En olumsuz görünen koşullarda bile demokratik sendikal haklarına sahip çıkan Erdemir işçileri, farklı mücadele yöntem ve araçlarını kullanabilmeyi geçmiş deneyleriyle biliyor. ANAP iktidarının baskıcı ve yasa tanımaz tavrına karşı, üretimden gelen gücüne güveniyor; ülkemiz demokrasi güçlerinin moral desteği ve dayanışmasının böylesi bir haklı mücadelede yanında olacağından kuşku duymuyor... ●

FERRUH DOĞAN

Güçlenen çağdaş hekimler hareketi

ONUR CAN

28-29 HAZİRAN 1986'da Ankara'da yapılan Türk Tabipleri Birliği 34. Büyük Kongresi, hekimlerin meslek çıkarları temelinde örgütlenme bilinçlerinin netleştiğini göstermesi bakımından önemli oldu. Son yıllarda demokratik toplumsal muhalefetin sesini daha fazla yükseltmesine paralel olarak, hekimlerin sorunlarının çözümü için ortak ve birleşik programlar oluşturmaya başlaması, hekim hareketinin düzeyini göstermesi yönünden bir veri olarak kabul edilebilir.

1980'ler, hekimlerin büyük bir çoğunluğu için gelir düzeylerinin düşmesi ve mesleklerini gereği gibi uygulayamamaları olarak ifade edebilecek iki olguyu yarattı. Bu olumsuz koşullar, hekimlerin sorunlarına çözüm önerilerini tartışmalarını da beraberinde getirdi.

YAPILMASI GEREKEN

Şimdi yapılması gerekeni iki boyutta ele alabiliriz. Birincisi, odaların kendi bünyelerinde atmaları gereken adımlar. İkincisi, ülke düzeyinde birlikte davranabilecek odaların ortak ilkeler etrafında yönelecekleri hedefleri netleştirmeleri ve üst örgütleri TTB ile yakın bir ilişki içine girerek, sorunlarının çözümü için ortak çalışma biçimleri geliştirmeleri.

Odaların kendi bünyelerinde atmaları gereken ilk adım, meslek örgütü çalışmalarına katılan hekim sayısını artırmak olarak berraklaşıyor. Kamu kesimi hekimlerinin üye olma zorunluluklarının 6023 sayılı yasada yapılan değişiklikle kaldırılması, odanın üye sayısının artması yönünden önemli bir sorun olarak gözükse de, aşılabilecek bir engeldir. Birimlerde yürütülen disiplinli bir çalışma ile yeni üyelerin kazanabileceği seçim çalışmalarında görüldü. Elbette sorun yalnız üye fişi dolduran hekimlerin sayısının artmasından ibaret değildir. Oda üyelerinin fonksiyonel konuma gelmesini içine alan süreçte, üyenin odanın herhangi bir çalışmasında şu ya da bu biçimde yer almasının hedeflenmesi gerekiyor. Odanın bu yolla yapısını güçlendirmesinin tek sağlıklı yolu "Birim Temsilciliği" sisteminin işler hale getirilmesidir.

Odaların kendi bünyelerinde atmalarının zorunlu olduğu bir başka adım, "oda içi demokrasi'nin sağlanabilmesidir. Gerçekte Tabib Odası üyelerinden başkanına kadar bütün organ ve kişileri ile tek bir bütündür. Bu bütünlüğün sağlanması, hekimlerin meslek örgütlerini, kendileri dışında bir kurum olarak değil, kendilerinin de bir parçası olduğu örgütü olarak görebilmesine bağlıdır. Hekimlerin odayı kendi örgütü, kendi sorunu olarak görebilmesi, örgütüne güvenmesine çıkarlarını savunduğuna inanmasına bağlıdır. Aynı zamanda bu çıkarları savunma mücadelesinin "kendisi adına" değil, kendisiyle birlikte verilmesine bağlıdır.

Odaların kendi iç yapılarında atmaları gereken bu adımlarla hedeflenen mekanizmaların işletilmesinde sağladıkları başarı ölçüsü ne olursa olsun, sorunun ikinci boyutu sürekli gündemdir: Birlikte davranabilecek odaların ortak çalışma biçimleri geliştirmeleri. 34. Büyük Kongre, odalar arasındaki iletişimin güçlendirilmesi gereğini tartışmasız biçimde gösterdi. Odalar arasında, yönetim kurulları ve delegasyon bazında kurulacak ilişkilerin sağlamlaştırılması ile, Ankara'da ve İzmir'de oluşturulması başarılan ortak ve birleşik programların, tüm ülke genelinde hazırlanması mümkündür.

TEMEL TALEPLER

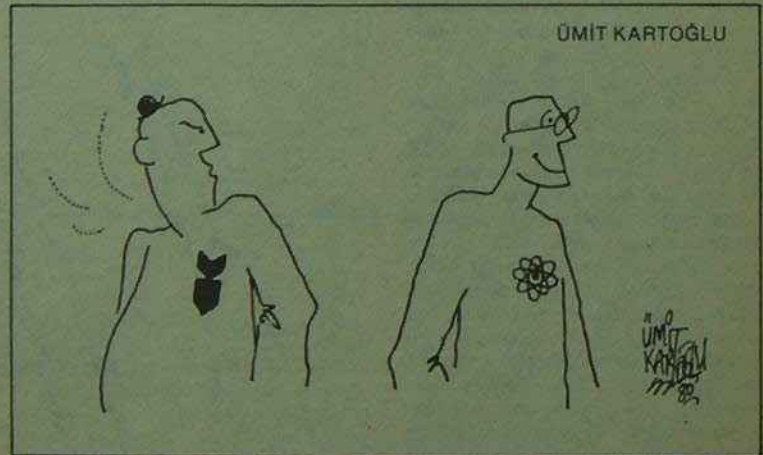
Bugünün acil talepleri, hekimlerin olumsuz çalışma koşullarının içinden süzülüp gelmekte ve çözümü de Tabip Odalarının ve TTB'nin örgütlü ve yığınsal aktiviteleri gösterebilmesine bağlı bulunmaktadır. Ülkemiz hekimlerinin yönelebileceği ortak ve birleşik programa temel olabilecek talepler şu şekilde somutlanabilir:

* Tamamen tüketim tipi bir sağlık sistemini amaçlayan, ilaç tekelleri ile özel sağlık piyasasında tanınmış hekimlerin yararına bir finansman modeli olan Sağlık Sigortası tasarısının yasalaşmasının önlenmesi.

* Sosyalleştirilmiş Sağlık Hizmetlerinin ulusal sağlık politikasının temel taşı olarak bütün kurum ve kuralları ile işler hale getirilmesi.

* İş koşullarının, bir günde bakılan hasta sayısının yirmiyi aşmaması, hekimlik yapılmasına elverişli ortamda hizmet verilmesi gibi iyileştirmelerle düzeltilmesi.

* İş süresi yönünden diğer

memurların haftalık kırk saat çalışma ilkesinin benimsenmesi, nöbetlerdeki çalışmanın karşılığının verilmesi amacıyla adil bir nöbet tazminat yasasının çıkarılması.

* İş güvencesi konusunda sözleşmeli personel statüsünün sınırlarının genişletilmesinin önlenmesi, yürürlükte olan birimlerde varolan tedirginliğin aşılabileceği koşulların yaratılması.

* Hizmet yükünü taşımak zorunda bırakılan asistanların yasadaki tanımlamaya uygun olarak eğitim ağırlıklı programlarla yetiştirilmeleri.

* Hekimlerin mesleki eğitim sorunlarının çözümü.

* "Zorunlu hizmet" yasasının gönüllük esasına ve ekip hizmeti anlayışına göre yeniden düzenlenmesi.

* Bütün hekimlerin Tabib Odalarına üye olma zorunluluğunu kaldıran 6023 sayılı yasa hükümlerinin değiştirilmesi.

* İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 5. maddesinde yer alan, "Hiç kimsenin işkenceye, zalimane davranışlara, onur kırıcı cezalara tabi tutulamayacağı" ilkesinin ihlalinin önlenmesi için meslek görevlerinin yerine getirilmesi, işkence ve benzeri uygulamalarda sorumluluğu bulunduğu anlaşılan hekimler hakkında, Onur Kurullarının yetkisindeki yaptırımların gerçekleştirilmesinin sağlanması.

* Sınırı ve kuralı olmayacak bir nükleer savaşın tıbbi sonuçları hakkında birinci elden güvenilir bilgi yayılması ve insanlığın karşılayabileceği bu son salgın hastalığı önlemek için çaba göstermenin hekimlik mesleğinin doğal görevlerinden olduğunu benimsenmesi ve açıklanması.

Türkiye, Ekvator, Peru, Ürdün ve Etyopya ile birlikte, hekimlerin sendika kurmasının yasak dünya üzerindeki beş ülkeden biridir. Bu onur kırıcı durumun değiştirilebildiği ana kadar ülkedeki otuz bin hekimin taleplerinin karşılanabilmesi, meslek örgütümüzün yapısının güçlendirilmesine bağlıdır. Hekimlerde meslek örgütü platformunda birlik ve örgütlü çalışma isteği 34. Büyük Kongre'de çok net olarak ortaya çıkmıştır. Seçim sonuçlarına bütün ağırlığı ile yansımamış da olsa, "Çağdaş Hekimler" hareketinin program ve ilkelerinin uzun vadede ülkedeki hekimleri kucaklayabilecek bir potansiyel taşıdığı delegelerin çoğu ve TTB Merkez Konseyi yöneticileri tarafından anlaşılmıştır. Kongrenin en önemli sonucu budur. ●

YANLIŞLAR DOĞRULAR

TUNÇ TAYANÇ

Hukuk mu, guguk mu?

ÖNCE, bir haftaya sığan üç olay (biz yalnızca üçünü seçtik, yoksa olay çok):

Birinci olay: Ağustos'un son günlerinde, Niksar'da yapılmakta olan Köklüce Hidroelektrik Santralı tünel yapımında karbonmonoksit gazından zehirlenerek 18 işçi öldü. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in sözleri : "Bu facia tedbirsizlikten değil, Allahtan gelen bir olaydır."

İkinci olay: Eylül'ün ilk günü, Eskişehir'de Fenerbahçe-Eskişehirspor futbol maçı öncesindeiki kulübün taraftarları birbirine girdi, 25 kişi yaralandı. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu'nun sözleri: "Olay çıkaranı atarız içeri. Üç ay yatar aklı başına gelir."

Üçüncü olay: Gene Eylül'ün ilk haftasında, Tunceli'nin Pülümür ilçesinde, aranan bir kişinin karısı gözaltına alındı ve devlet hastanesinde, eşiyle cinsel temasının sürüp sürmediğini anlamak için muayene edildi. Tunceli valisi Kenan Güven'in sözleri: "Bu muayene yapılmasa o kişinin evde yatıp yatmadığını nasıl öğreneceğiz. Bunda ne gibi bir terslik var."

Bir iktidarın "vurdumduymazlığı", "hukuk tanımazlığı", "insana saygısızlığı" bu olayların gösterdiğinden daha açık nasıl sergilenebilir acaba?

Devletin bir bakanını düşünün. İçlerinden 18'ini ölüme götüren bir kaza söz konusu iken, geride kalan ve tünele girmeye karşı çıkan işçilerin gözlerinin içine baka baka bu sözleri edebiliyor. Hadi diyelim ki, Bakan tapucudur, yerin üstü ile uğraştığından altını bilemez. Ama öteki bakan; o "hukukçu" Hukukçu olması, olay çıkartanları sorgulamadan, yargılamadan cezalarını biçmesine engel olmuyor. Devletin bir valisini düşünün. Kaçak olduğu söylenen bir kişiyi yakalayabilmek için karısının aşağılanmasını, kişiliğinin çiğnenmesini dünyanın en olağan işi gibi görüyor.

Yalnız onlar mı? Ya başbakan Turgut Özal. Grev ve toplu sözleşme düzeninin kolu kanadı kırık kuşa döndürüldüğünü, devletin, sermayenin yanında, emeğin karşısında saf tuttuğunu bilmezden gelip, bütün bu işler kendisinden habersiz olmuşcasına, zam isteyen işçilere, "sendikanız var, toplu pazarlık sistemi de var, çıkın hakkınızı alın" diyebiliyor.

İsterse, bütün yazılı belgelerde, devletin, devlet yönetenlerin uyması gereken kuralları gösteren bütün belgelerde "hukuk devleti" yazsın, hem de binlerce kere yazsın. Devleti yönetenler, sağ ellerinin baş parmağını burunlarına değdirerek, diğer parmaklarını da açarak, "guguk" diyorlar.

İşçi sağlığı: Sendikaların görevleri

AYFER OLCAY

İŞÇİ sağlığı ve iş güvenliği alanındaki olumsuz koşullar hızla daha kötüye giderken, işverenlerin ve resmi ağızların dillerinden düşürmedikleri bir iddia var: Deniliyor ki, "bugün ve geçmişte bir takım sıkıntılar yaşadıysak, bunun asıl sorumlusu, grev yapan işçilerdir; grev nedeniyle işçiler önemli ekonomik kayıplara yolaçmışlardır."

Oysa gerçekler bu iddiaların hiç de sağlam dayanağının olmadığını göstermektedir. Bu mantık tutarlı olmak bir yana aslında şu demek değil midir: "İşçiler her zaman kendilerine dayatılan koşulları kabul etmeli, kendi çıkarları için savaşım vermemelidirler."

Evet, konuya böyle yaklaşanlar doğal olarak grevlerin işgünü kaybına neden olduğunu söylerken, gerçeğin bir başka yanından, çok daha vahim ve çok sevdikleri ekonomiye daha fazla zarar veren iş kazalarından hemen hiç sözetmemektedirler. Bir örnek olmak üzere, 1963-1980 arası dönemde grev nedeniyle kaybolan iş günü sayısı 21 milyon kadarken, iş kazası nedeniyle kaybedilen işgünü sayısı 45 milyona yakındır. Bu sayılar da ülkemizin yaklaşık 16 milyona varan çalışan insan kesiminden, yalnız sigorta kapsamındaki 2,5 milyon veri alınarak hazırlanan SSK istatistiklerinden sağlanıyor.

Yani iş kazaları, aynı dönemde bu yetersiz istatistiklere göre bile grevlere oranla iki katından fazla işgünü kaybına yol açabilmiştir. Grevlere oranla iki katından fazla işgünü kaybına yolaçabilmiştir. O halde 12 Eylül ortamının yaratılması için grevleri gerekçe göstermek gerçekçi olabilir mi?

Bir yanıltmaca ve gerçekleri gözden uzaklaştırma şeklindeki bu yaklaşımı açığa çıkarırken, dikkatleri, yukarıda da söylediğimiz gibi, aslında sorunu işçiler ve "ülke ekonomisi" açısından daha acımasız kılan iş kazaları ve işgüvenliği sorununa çekmek istiyoruz.

İŞ GÜVENSİZLİĞİ CİDDİ BİR TEHLİKE

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının, güvenlikten yoksun iş ortamlarının işçiler açısından nasıl tehlike yarattığını, yetersiz istatistiklerden bile görebilmek kolay. Örneğin 1978 yılında her 10 sigortalı işçiden 1'i iş kazası geçirirken bu oran 1985 yılına gelindiğinde 8 sigortalıdan 1'e yükselmiş.

Meslek hastalıklarındaysa veriler çok daha yetersiz olmakla birlikte her gün meslek hastalığından 1 işçi öldüğü saptanmış. Ankara meslek hastalıkları hastanesi'ne 1981'de başvuran 1003 işçiden 530'una meslek hastalığı tanısı konmuş.

1963-1980 ARASI KAYBOLAN İŞGÜNÜ

DİE ve SSK İstatistik Yıllığı.

Grev Nedeniyle	21.137.010 gün
İş Kazaları Nedeniyle	44.727.130 gün

"İş kazaları meslek hastalıkları ve bunlarla yakından ilgisi bulunan iş güvenliği sorunu, her geçen gün ciddiyetini artırarak önemini sürdürmektedir. Bu sorun, işverenlerin iddia ettikleri gibi ne işçilerin dikkatsizliğinden kaynaklanmaktadır ne de kaderdir. Bütünüyle üretim araçlarına sahip olanların yaklaşımından kaynaklanan bir sorundur. İşverenlerin amacı "kar, daha fazla kar" dır. Karın maksimum düzeyde tutulması ise, her zaman, işçi sağlığı için yapılacak harcamalarla çelişir. Bu nedenle, işverenler, karlarını azaltacak bu tür harcamalardan kaçınırlar.

İŞÇİ SAĞLIĞI SORUNUNA İŞÇİLER SAHİP ÇIKMALIDIR

Emek-sermaye çelişkisinin yarattığı tarihin ilk sınıf mücadeleleri, iş güvenliği talepleri ile başlamıştır. Çalışma saatlerinin kısaltılması, iş yeri koşullarının düzeltilmesi yönünde ilk sınıf eylemleri, işçi sınıfı tarihine kanla yazılmıştır. Yaşama hakkını savunmak bugün de dünkü kadar güncel ve önemlidir. Bunun yolu nedir? İşçi sağlığı önlemlerini yerine getirmede tek etkili yol, kuşkusuz, bilinçli, kararlı ve örgütlü mücadeledir.

Sendikaların emeği temsil eden örgütler olmaları, onların, yalnızca "ekonomik talepleri" yaşama geçirme uğraşı veren organlar olduğu anlayışını yadsıyor. Sendikalar, temsil ettiği sınıfın hem ekonomik, hem de politik çıkarlarını savunurken, bugünden yarına işçilerin en iyi, insanca yaşama isteğine, demokratik hakları adım adım savunarak katkıda bulunacak en etkili araçlardır. Bunun için bir yandan bu genel hedefin mücadelesi verilirken, diğer yandan da işyeri düzeyinde, yerel ve ulusal ve giderek uluslararası düzeyde kurumlaşma ve işbirlikleri hedeflenmelidir.

TEMEL ÖNERİLER

İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarını derinlemesine saptayıp hedefler belirlemek üzere sendikalar öncelikle bir ,"işçi sağlığı ve iş güvenliği birimi" oluşturmalıdır. Başlangıçta her sendika, kendi işkolu ile ilgili olarak mevzuatın değerlendirilmesine, iş kollarındaki risklerin saptanmasına yönelmelidir. Böylece varolan mevzuatın uygulanmayan maddelerinin uygulanması, yeni yasa önermeleri, toplu sözleşmelere konuyla ilgili alınması gereken maddeler ve gerekli eğitim faaliyetleri belirlenmelidir. Tek tek sendikaların işkolu düzeyinde sürdürecekleri bu çalışmalar; bir yandan konunun "sağlık" ve "çalışma koşulları" gibi özel ve teknik alanlarla ilgisinden ötürü Tabib Odaları, Mühendis odaları, üniversiteler, baro ve yerel yönetimler gibi kuruluşlarla koordinasyon içinde çalışmasını gerektirirken bir yandan da ulusal düzeyde üst örtgütlenme ve konfederasyonlar bünyesinde de yürütülmelidir. Ulusal düzeydeki çalışmalar, konunun bütün ayrıntıları ile ele alınacağı bir "işçi sağlığı ve iş güvenliği kongresi" ile taçlanmalıdır. Bütün bunlara, tek tek sendikalardan konfederasyonlara dek, uluslararası düzeyde çalışan sendikalar ve ILO ile işbirliğine gidilmesi eklenmelidir.

GÜNCEL TALEPLER

Bugün sendikaların işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda uzun vadeli savaşım ve örgütlenme çabalarının yanı sıra, güncel olarak, toplu sözleşmelere alınması gereken birtakım acil talepleri vardır. Bu konuda öncelikle "işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğü" ve diğer ilgili yasa ve yönetmeliklerin işyeri temelinde uygulamaya sokulması için hızlı adımlar atılmalıdır. Yasa gereği olan her elli işçi çalıştıran iş yerinin bir hekim bulundurma zorunluluğu toplu sözleşmelere de alınarak hayata geçirilmelidir. Bir diğer yasa gereği her elli işçi çalıştıran iş yerinde "işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu" oluşturulması şeklinde hükmün hem yaşama geçirilmesi, hem de oluşumunun işveren denetiminden kurtarılması için savaşım verilmelidir. Aynı şey, kadın işçi çalıştıran iş yerlerinde kreş kurulması şeklindeki hükmün uygulanması ve bu konuda yasanın öngördüğü 300 kadın işçi sınırının zorlanması için de geçerlidir.

Şu unutulmamalıdır ki, sendikalar işçilerin yalnızca "ücretlerini artırmak" için mücadele veren örgütler değildir. İşçilerin en temel hakkı olan yaşama hakkını savunmaları, sendikaların vazgeçilmez mücadelelerindendir. Bunun için savaşım vermek en az özgür toplu sözleşme ve grev hakkı için mücadele etmek kadar önemlidir. ●

Bu tartışmanın sonu birlik değildir

GEÇTİĞİMİZ ay içinde önce Petrol-İş'in, daha sonra da Laspetkim İş'in yayınladığı özel sayı dergilerle başlayan "birlik" tartışması süreceğe benziyor. Sendikal hareketin gündeminde, sendikaların "sendikacılık yapabilmesi" için demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden kazanılması için savaşım varken, kendilerine sınıf ve kitle sendikacılığını temel aldıklarını söyleyen bu iki sendikanın çalışması, kuşkusuz olumsuz etkiler yaratıyor. Yürütülen "tartışma" sendikal hareketin birliğine olumlu katkılar mı yapıyor, yoksa birlik sürecinin önüne yeni yeni engeller mi çıkartıyor? Herhalde bakış açımızı bu iki unsur belirlemelirdir.

Her iki sendikanın da dergilerinin dili, konuları ele alışları ve düzeyi çok fazla önem taşımıyor. Yine haklı olup olmadıkları da. Çünkü amaçlanan ile kullanılan yöntem ve araçlarını birbirine uyumlu olması gerekir. Doğru bir amaca, yanlış araç ve yöntemlerle varılamaz.

Sorun: işkolunda sendikal birliğin sağlanması. Ancak birlik, taraflardan birinin diğerini yadsıması ile değil, karşısındakinin varlığını koşulsuz tanımasıyla gerçekleşebilir.

Sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde birlik, antidemokratik yasalar ve baraj engelleriyle değil, işçilerin özgür iradeleri ve ortak savaşımları ile sağlanabilir. Geçmişe dayanarak, "birlik bende sağlanacaktır, bana katılın" mantığıyla, sendikal birlik kazanılamaz.

Petrol-İş ve Laspetkim-İş arasında çatışmaya dönüşen tartışmanın, işkolundaki işçiler arasında sürtüşmelere, rekabetçiliğe ve düşmanlıklara yolaçacağı ve birliğin önüne koca bir duvar çekeceği çok açık. Birlik yolunda atılacak adımların başında ortak iş ve eylem birliği yeralır. İşçi haretekine yarar getirmeyen yanlış tartışmalar yerine, işkolunun başbelası Kiplas ve İlaç İşverenleri Sendikası ile imzalanacak sözleşmeler için ortak savaşım çağrısı yapmak, birliğin önündeki engellerin kaldırılması için manivela olacaktır.

İşçi sınıfının, ekonomik ve demokratik hak ve özgürlüklerin düşmanı tekellere karşı ortak savaşıma yöneltilmesi görevi önümüzde iken, sendikalararası kavganın sınıf ve kitle sendikacılığı ile ilintisi yoktur. Unutulmasın ki, yaşanan son altı yıl bize şu gerçeği gösterdi: Demokratik güçler ayrılık noktalarını değil, ortak noktalarını önlerine koydukları zaman ortak başarıları kazanabilirler.

● GÜN

Dok Gemi-İş üyeleri Nazım Tur'u tanıyor?

AŞAĞIDA bir açıklamasını okuyacağınız Nazım Tur, Dok Gemi-İş Sendikası'nın Genel Başkanı. Her şubesindeki delege seçimlerinin olaylı geçtiği, muhalefette yeralan üyelerin tüm haklarının çeşitli oyunlarla ellerinden alınmak istendiği, benzeri görülmemiş bir biçimde, "açık oy, sahte sayım" yönetiminin uygulandığı konusunda iddialar bulunan bir sendikanın. Sarıyer İzmir Şubelerinde, ilçe seçim kurullarının, yasalara aykırı delege seçimi yapıldığı için delege seçimlerini iptal etmesi, Pendik Şubesinde muhalefette yeralan üyelerin seçimlere sokulmaması ve daha bir çok hukuk dışı işlem.

Nazım Tur ise, yaptığı açıklamanın sonunda, "Güneş balçıkla sıvanmaz," diyor.

Evet, güneş gerçekten balçıkla sıvanmaz. Yapılan baskılar ve yasa dışı işlemler de bunu gösteriyor. Açıklamada, Nazım Tur'un bizzat belirttiği gibi Dok Gemi-İş üyeleri ve kamuoyu, kendilerini "yakinen" tanıma imkanı bulmuşlardır. Daha da bulacaklarını sanıyoruz. Ama işçiler, şimdi açıklamasında bol bol "demokrasi, hilafı hakikat, fazilet rejimi" gibi sözleri kullanan Nazım Tur'dan şu soruları yanıtlamasını istiyorlar:

-İzmir İlçe Seçim Kurulu, İzmir Bölge Şubesi Kongresi delege tesbit seçimlerinin neden yasalara aykırı olduğuna karar vermiştir?

-Sarıyer İlçe Seçim Kurul, Boğaziçi şubesi ile ilgili delege seçimlerinin yasalara ve usule aykırı olduğu konusunda karar vermiş midir?

-Sarıyer İlçe Seçim Kurulunun, delege seçimlerinin yasa ve tüzüğe uygun biçimde yapılmasında ısrarlı olacağının anlaşılması üzerine, başkanı olduğunuz genel merkez, Boğaziçi şubesini 1 gün içinde Sarıyer'den Eminönü'ne naklederek, şube seçimlerini Sarıyer İlçe Seçim Kurulunun denetimi dışına çıkarmış mıdır?

-Pendik Şubesi seçimlerinde delege olacak adayların listesi neden yasaya aykırı olarak işyerinde asılmıştır?

-Pendik Şubesine bağlı olmayan Sedef ve Erkal tersanelerinde çalışan üyeler salt genel merkez yanlısı olduğu için mi seçimlere katılmıştır?

-Pendik Şubesine bağlı olduğu halde, muhalefetin güçlü olduğu motor fabrikası ve Pavli adası işyerlerine bağlı işçiler seçimlere neden sokulmamışlardır?

-31.8.1986 günlü Pendik Şubesi delege seçimlerinde yasanın "gizli oy açık sayım" biçimindeki emredici hükmüne karşın, oyların üst yöneticilerin denetiminde ve açık olarak kullandırıldığı doğru değil midir? Aynı seçimde açık sayılması gereken oylar, neden üst yönetim yanlılarından oluşan 10 kişi dışında kimsenin bulunmadığı bir odada sayılmıştır

Ve daha önceki uygulamalardan da bilindiği üzere, en az 50-60 saat sürmesi gereken sayım nasıl 7 saatte bitirilebilmiştir?

İşçiler işte bu sorulara yanıt bekliyorlar. Yoksa Dok Gemi-İş sendikasına, "akla gelebilen ne kadar ilk varsa hepsini yaşatan," Nazım Tur, *ilk kez* Sendika Genel Başkanlığı dışında bir ünvan daha kazanacaktır ki, bu ünvanı artık sözlüklerden arayıp bulmak gerekmeyecek.

Dok Gemi-İş Genel Başkanı Nazım Tur'a açık mektup:

Her şeyin açıkça ortaya konmasını istiyoruz...

TÜRKİYE Liman Dok ve Gemi Sanayi Sendikası'nın yayın organının 11. sayısında Genel Başkan Nazım Tur'un "Seçim mi Geçim mi" başlıklı yazısında tüm üyeler suçlanmaktadır. Nazım Tur, kendi düşüncelerini ve kendi yaptıklarını dürüst, namuslu insanlara maletmek istemektedir. GÜN'ün 18. sayısında da belirtildiği gibi, şube kongrelerinde yapılan anti-demokratik uygulamaları İzmir Tersane işçileri olarak açıklamak istedik.

1-Tüzüğümüzün 24. maddesi ihlal edilmiştir. Liste, ilgili maddeye göre, seçime üç gün kala asılması gerekirken asılmadı. Ayrıca liste, şube yetkililerinden istenmesine karşın, verilmedi. Yönetime yakın olan kişiler ise sözkonusu listeyi edinebildiler. Listenin verilmediğine dair Şube Yönetim Kurulu Kararı da mevcuttur.

2-Gizli oy açık tasnif ilkesi çiğnenmiştir. Oylama bittikten sonra seçime katılan üyelerin ne kadar oy aldıklarını tesbit etmeden, hiçbir tutanak tutulmadan oylar Genel Merkeze kaçırılmıştır. Kendilerine yakın olanların kazanabilmesi için oyları istedikleri gibi ayarlamışlardır.

3- Seçime 19 gün kala İzmit sınırları içinde bulunan Marmara Transport tersanesini İzmir Bölge Şubesi'ne bağlamışlardır. 30 km ötesinde bulunan aynı işkoluna bağlı Pendik Şubesi dururken, 500 km uzağındaki İzmir Bölge Şubesi'ne bağlamaktaki amaç açıkça ortadadır.

Genel Merkez yöneticilerinin oyunları bununla da sınırlı değildir. Şube seçimlerinden bir hafta önce yetkili yönetim kurulu üyeleri ve diğer birkaç üye arkadaşla Marmara Transport tersanesine gittik. Tersanede 59 üyenin çalıştığını tesbit ettik. Genel Merkez ise seçimlerde 107 oy kullanıldığını belirtiyor. Bizler tekrar Marmara Transport'a giderek işçilerden, 1985 Aralık ayında iş akitleri iptal edilen işçi arkadaşlar adına merkez yönetimince sahte oy tanzim edildiğini öğrendik. Belirtilen tarihte iş akitleri feshedilerek işlerine son verilen arkadaşlarla görüşerek, 26 Mayıs 1986 tarihinde kendilerinin oy kullanmadıklarını saptadık. Bu arkadaşlardan 18'i Genel Merkez'ce oy kullandı diye gösterilmesine karşın, bize oy kullanmadıklarına dair noterden tasdikli belge vermişlerdir.

Öte yandan, İzmir Bölge Şube Kongresi için 24.5.1986 günü yapılan delege tesbit seçimleri Karşıyaka İlçe Seçim Kurulu Hakimliği tarafından iptal edilmiştir. Bu durumda 7 gün içinde yeniden delege seçimleri yapılması gerekirken, bu yapılmamış, hukuk kuralları ayaklar altına alınarak, delegelikleri iptal edilen delegelerle yeniden şube organları seçimi yapılmıştır.

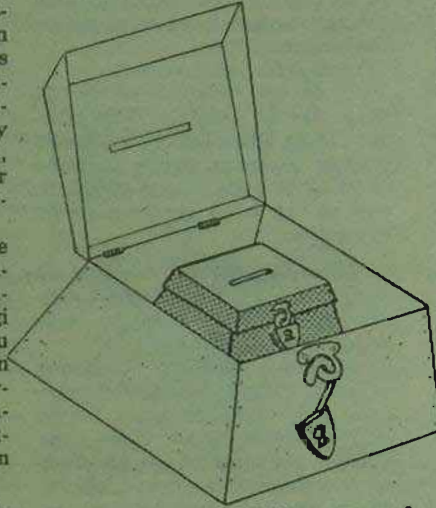
Bütün bunlar yapılırken, bir yandan da yine biz işçiler suçlanıyoruz. Genel Başkan Nazım Tur, sendika gazetesinde bize karşı kampanya açtı. Tur, "Seçim mi Geçim mi" başlıklı yazısında aynen şöyle yazıyor: "Ey hırsının esiri olmuş, işi gücü bırakıp tek düşüncesi kasayı ve masayı ele geçirmek isteyen, Türk büyükleri yerine başka milletlerin liderlerini örnek alanlar..."

Bizler, hukukun üstünlüğü ilkesine inanan, demokrasi ve demokratik haklara saygılı üyeleriz. Kasayı masayı ele geçirmeye niyetimiz yok. Sadece kasaların ve masaların gerçek işlevlerini yerine getirmesi gerektiğini savunduğumuz ve buna inandığımız için, demokratik haklarımızı kullanmaya çalışıyoruz. Ayrıca aciz insanlar gibi, İstanbul'dan akrabalarımızı fedai olarak peşimizde de taşımadık. Bunu da kimlerin ve ne için yaptığı bellidir.

Sendikamızın yayın organının, bizim sorunlarımızın yansıtılması yerine, yetki ve olanaklar kullanılarak bizi suçlayıcı bir biçimde kullanılması, "İslamiyette sanayileşme" gibi konulara yer verilmesi bizleri tedirgin etmiştir. Gösterdiğimiz tepki nedeniyle Atatürk'ten de söz etmek zorunda kalındı.

Bununla birlikte, hemen yan sayfada Ali Rıza Demirci'nin 163'ten beraat ettiği gibi, propaganda amaçlı yayınlar yapmaktan da geri kalınmamıştır.

Biz işçiler her şeyin açıkça ortaya konulmasını istiyoruz. Bu nedenle de, örneğin, Marmara Transport Tersanesi'nde yapılan seçim cetvelinin ve bu kongrede oy kullanan delegelerin Dok Gemi-İş gazetesinde açıklanmasını istiyoruz. Dürüstlük bunu gerektiriyor.●

CANOL KOCAGÖZ

Dok Gemi-İş Genel Başkanı Nazım Tur açıklıyor

Sayın derginizin 1 Ağustos 1986 tarih, 18. sayısı 29'uncu sahifesinde Dok, Gemi-İş'de demokrasiyi yerleştirme mücadelesi başlıklı haber ve yorum tamamen hilafı hakikattır.

Şöyle ki: Demokrasi, ne derginizin ne de kendisi gibi düşünmeyenlerin antidemokratik olduğunu iddia edenlerin tekelinde değildir.

Demokrasi fazilet rejimidir. Gerçekleri çarptırarak yalan, yanlış yayın yapmak hiç kimseye fayda getirmeyeceği açıktır. Ancak, hakikatın gün ışığına çıkması karşısında demokrasi havarisi kesilenlerin asıl hüviyetini ortaya koymuş olur.

Dok, Gemi-İş Sendikası Genel başkanı olarak henüz çiçeği burnunda 2,5 yıllık profesyonel sendikacıyım. Yazınızda ileri sürüldüğü gibi tahakkümcü değil, tam tersine, sendikamızda demokratik çarkları layıkıyla çevirmenin gayretindeyiz.

Sendikamız İzmir şubesi delege seçimleri, tam bir tarafsızlık ve de demokratik şekilde yapılıp sonuçlandırılmıştır.

Delege seçim sonuçlarına itiraz edenler yenilgiyi hazmedemeyen kişilerdir. Delege seçimi sonuçlarına yapılan itirazlar dört kerre kesin reddedilmiştir.

Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanununun 237. Maddesine göre bir hakim, tarafı aynı, konusu aynı olan bir hususda üst üste karar ittihaz edemez, hükmünü havidir.

Karşıyaka 1 No.lu ilçe seçim kurulu, kesin karara bağladığı delegelik itirazını zuhulen ele almıştır. Ancak kesin karar üstüne karar ittihazı olamayacağı gerçeğinden hareketle İzmir Şubesi genel kurulu yapılmış. İlçe seçim kurulu hakimince kesinleştirilerek ilan edilmiştir.

İstinye Tersanesi işyeri delege tesbitleri ise, daha önce yönetimde bulunmuş sendikamızı milyonlarca zarar ve ziyana sokmuş, sözde sosyal demokrat olduğunu söyleyen, fakat imkanlar eline geçince deveyi hamutu ile birlikte yutan başı dışarda kişilerce yönlendirilmeye çalışılmıştır.

2821 sayılı yasanın, yeni bir yasa oluşu nedeniyle bu konudaki içtihatlar da yeni yeni ortaya çıkmaktadır.

Sarıyer İlçe seçim hakimi, henüz yapılmamış delege seçiminin iptaline karar vermiş, sendikamız, doğmayan çocuğa isim vermeye benzeyen bu işleme karşı İstanbul İl Seçim kuruluna itiraz etmiş ve sonuçta haklı olduğumuz; Sarıyer İlçe seçim kurulunun verdiği kararın iptaline hükmedilmek suretiyle ortaya çıkmıştır.

Boğaziçi şubesi delege seçimlerine ilişkin tüm itirazlar ve bu yolda malum kişilerce açılan dava da reddedilmiştir.

Anayasa ve Sendikalar kanunun yasaklamaların hiçe sayan bir siyasi partinin güdümünde hareket eden, kendilerinin kazanamadığı her seçimi, anti-demokratik sayan sakim zihniyetin mensupları demokrasiyi savunamaz. Yapsa yapsa, yalan, dolan ve iftira kampanyası ile siyaset bezirganlarına yağ çeker.

Türkiye'de Kamu ve Özel sektörde yaptığı toplu iş sözleşmeleri ile 2821 ve 2822 sayılı yasaların, her sahadaki ilk tatbikatçısı olan sendikasını, Dok, Gemi İş üyeleri ve kamu oyu yakinen tanır.

12 Eylül 1980 sonrasının ilk toplu iş sözleşmesi, ilk anlaşmazlığı, ilk grevi ve daha akla gelebilen ne kadar ilk varsa, hepsini Dok, Gemi-İş yaşamış ve tatbik etmiştir.

Demokrasi yerleştirme lafla olmaz, bu yolda çalışarak olur. İşte biz onu yapıyoruz.

Güneş balçıkla sıvanmaz. Demokrasi kendisini yok edecekler için değildir.

En derin saygılarımla...

TÜRKİYE
Liman, Dok ve Gemi Sanayi İşçileri
Sendikası
GENEL BAŞKANI
Nazım Tur

"120 yaşıma kadar yaşamayı düşünüyorum"

Baştarafı 32. sayfada.

Kübalıların en mutluları arasındayım.

Dolay: Hiç başka bir işle, örneğin politikayla uğraşmayı düşünmediniz mi? Tarım bakanlığında belki de?

R. Castro: Küba'da biz hepimiz politikacıyız. Kendim, il kurul üyesi olarak şanlı komünist partimizin bir militanıyım ve bu benim için büyük bir anlam taşıyor. Biz halk tarafından çeşitli politik görevlerin başına getiriliyoruz, ama hiçbir politik tutkumuz yok. Burada herhangi bir köylüyle dünyadaki sorunları tartışabilirsiniz. Hatta çocuklar bile politize olmuş durumdadırlar, ama politik hiç bir özlemimiz yok. Kübalıların özlemi, her geçen gün üretim bilinçlerini yükseltebilmek. Dünyanın sorunlarını çalışmaktan başka neyle çözümleyebiliriz? Bizim tutkumuz insanların doyabilmesi, aç hiçbir çocuğun olmaması.

Dolay: Sizin çok insanca biri olduğunuz, ama iş konusunda son derece titiz davrandığınız, karşınızdakilerden de aynı titizliği beklediğiniz söyleniyor.

R.Castro: Sorun şu: Bilinç ne eczanede ne de bakkal dükkanında satılır. Bilinç, insanda geliştirilip pekiştirilen bir şeydir. Kişi samimi ise, diktatör olmadan titizlik göstermek zorundadır. Çünkü biz halkın çıkarlarını temsil ediyoruz ve başkalarından titizlik bekleyebilmek için önce kendimiz titiz olmalıyız. Eğer ben gönüllü çalışma yapmazsam, diğerleri için kötü bir örnek oluşturabilirim. Bir işçiden pazar günü çalışmasını isteyemem. Onun beni pazar günü çalışırken görmesi gerekir.

Dolay: 365 pazar gönüllü çalışma yaptığınız doğru mu?

R. Castro: Devrim olduğunda ne sosyalizm ne de gönüllü çalışma hakkında bir şey biliyorduk. Gönüllü çalışma konusunda bize ilk öğretmenliği Che. Guevara yaptı. Fidel için de aynı şeyi söyleyebilirim, o da şeker kamışı kesmeye giderdi, ama akraba olduğumuz için Fidel'den değil de Che'den sözetmeyi yeğlerim. Evet, Che gönüllü çalışma konusunda büyük bir öncüydü. Herkesin devrimde kendi öyküsü olur. Gerçi bu konuya girmek istemezdim, ama madem sordunuz, anlatayım: Ben 366 cumartesi ve 366 pazar gönüllü çalışma yapmak için kendi kendime söz verdim.

Dolay: Bu yedi yıl eder!..

R. Castro: Yedi yıl, bir ay, iki hafta. Bu iki aşamayı 77'de bitirdim. Daha sonra ikinci bir gönüllü çalışma dönemine girdim ki, bunu da şimdi bitirmiş olmam gerekirdi, ama bir sağlık sorunu nedeniyle iki ay geciktim.

Dolay: On dört yıl boyunca tek bir gün bile tatil yapmadan çalışabilmek için insan üstü bir güce sahip olmak gerekir.

R.Castro: Gönüllü çalışmanın iyi yanı, o gün kendimiz için değil, insanlık için çalışıyorsunuz. Bir tıp laboratuarında çalışan kimse diğer ülkelere yolladığımız ilaçları düşünüyor çalışırken, bir şeker fabrikasında çalışan, yoksul ülkelere yaptığımız şeker yardımını düşünüyor, çünkü bizler enternasyonalistiz ve Küba diğer ülkelere pek çok yardım gönderiyor. Bundan başka, gönüllü çalışma insanı politize ediyor.

Dolay: Böylesi bir çiftlikte önemli olan nedir? Verimlilik mi?

R.Castro: Evet, verimlilik çok önemli ve çiftliğimiz de amacına ulaşan bir kuruluş. Genellikle günde 20 litre süt veren bir inek kârlıdır. Bizim ineklerimiz ise günde ortalama 26 litre süt veriyor. Kuşkusuz çeşitli sorunlar var, ama daha önceden Küba'da inekler günde bir, bir buçuk litreden fazla süt vermiyorlardı. Üretimdeki bu artış genetik çalışmaların sonucu. Bu arada, bize ambargo uygulamayan tek iki ülke Kanada ve Meksika'ya da teşekkür borçluyuz. İşe ilkin Kanada'dan hayvan getirterek başladık. Her biri 100 bin dolarlık boğalar. Ama beş-altı yıllık yıpranmış boğalardı bunlar ve iklim değişimiyle de beş-altı yavru verdikten sonra öldüler. Dünyadaki yaygın kanı, Molstein-Friesian ineklerinin tropikal iklimlere alışamadığı yolunda. Biz de bu nedenle genç hayvanlar alıp yavaş yavaş iklime uydurmayı düşündük. Her başa 3000 dolar ödedik. İlkin pek çoğu öldü, fakat sonunda Zebu-Molstein kırması yeni bir ırk türemeyi başardık. Üçüncü kuşakta Ak Meme adlı ineği elde ettik. Bu, ilk sağışta seksen litre veren bir inek. Olay Amerikan basınının da gözleri önünde gerçekleşti, ama tek bir şey yayınlamadılar tabi. Gelişmiş ülkelerde yılda 7000 kilo süt veren bir inek oldukça iyi kabul edilir. Ak Meme bir yılda 26.000 kilo süt verdi! Hatta bir günde 110 litreye kadar süt alabildik bu inekten. Küba böylece bir çok şeyi kanıtlamış oldu: Gelişmiş bir ülke olmadığı halde tıp alanında, sporda kültürde, önemli bir güç olmanın yanı sıra süt üretiminde de güçlü olabileceğini gösterdi. Holstein'ların tropikal iklimlerde yaşayamayacağı savına karşın, biz genetik çalışmalarımızı sürdürerek, üçüncü, dördüncü kuşak hayvanlarla 32 Zebu, 32 Molstein'a kadar vardık. Burada, Picadura vadisinde safkan Holstein'larımız ve başka safkan Avrupa inekleri var. Bunların bir bölümünün soylarını aynen sürdürüyoruz. Diğer bir bölümünü ise Sibeney, Karaip, Mambi gibi yeni melez ırklar türetecek şekilde geliştiriyoruz.

Dolay: Bu genetik deneylerde ilerisi için ne gibi bir açılış görüyorsunuz?

R. Castro: Küba'da her yerde yapay döllenme uygulanıyor, ama bunun dışında embriyon nakli de yapıyoruz. Burada İngiltere ve Hollanda'dan gelmiş heyetlerle karşılaştınız. Siz geldiğinizde aynı konuyu görüşüyorduk onlarla. Bakın, tam şurada bir embriyon dondurucusuvar. Embriyonları orada sıvı azot içinde on yıldan fazla saklayabiliriz. Bu yöntemle bir inek elli yılda verebileceğinden çok daha fazla yavru verir. Ak Meme şimdiden gebelik olayını geride bıraktı. Yalnızca embriyonlarını alıyoruz. Daha doğmamış yavruları için çok para önerdiler gelen heyetler. Fakat milyon verseler satmayız.

Dolay: Başka ülkelere Küba ırklarının alıştırılması yolunda yardımda bulunuyor musunuz?

R. Castro: Her şey olanaklıdır. Bütün hayvanlar başka iklimlere alıştırılabilir, ama bütün insanlar değil. Gerçi biz Kanada Molstein'larının kendi iklimimize alıştırılması konusunda iyi sonuç aldık, ama henüz süt sorunumuz çözümlenmiş değil. Hala Fransa'dan, İngiltere'den, Kanada'dan ve bazı Kuzey ülkelerinden süt satın alıyoruz. Devrimden önce ülke nüfusu 6,5 milyondu ve bu nüfusun yalnızca yüzde 8'i süt içebiliyordu.

Dolay: Ya şimdi?

R. Castro: Şimdi 10 milyonuz, ama her çocuğun günde bir litre süt hakkı var. Yetişkinler için süt biraz daha pahalı. Kübalılar genellikle iyi besleniyorlar FAO'ya göre Küba, Latin Amerika'da insanların en çok protein aldıkları ülke. Burada dilenen, ayakkabı boyayan ya da gazete satan tek bir çocuk bulursanız beynime bir kurşun sıkarım. Evet, evet öldürürüm kendimi. İsterseniz iddiaya girelim ve çıkıp sokaklarda yürüyelim, size söz veriyorum ki tek bir ayakkabı boyacısı çocuk bulursanız kendimi öldüreceğim.

Dolay: Küba'da hayvanlara hormon aşılıyor musunuz?

R. Castro: Hayır, burada hiçbir zaman hormon kullanmıyoruz. Hayvanlara yüzde 80 ot, yoğunlaştırılmış bitkisel protein, mineral tuzları ve vitamin veriyoruz, ama asla hormon kullanmıyoruz. Bunun insan sağlığı üzerindeki zararlarını biliyoruz. Yalnız hormonların değil, aynı şekilde tarımda kullanılan çeşitli mücadele ilaçlarının, et sökücülerin, böcek öldürücülerin de zararları açık. Bizim için halkın sağlığı ekonomik yarardan daha önce geliyor. Küba dünyada çocuk ölüm oranının en düşük olduğu ülkeler arasında. Ortalama insan yaşamı konusunda da gelişmiş ülkelerle boy ölçüşebilecek durumdayız. Daha şimdiden yalnız çocuk sağlığına ilişkin sorunlarla değil, yaşlılık sorunlarıyla da uğraşıyoruz. Ben 120 yaşıma kadar yaşamayı düşünüyoruz. Evet, muhakkak! Fidel bana 2030 yılında, yani 105 yaşımda bitireceğim bir iş verdi. Ülkenin tabanında değişimleri içeriyor bu iş ve Havana'nın çöplerini kullanıyoruz. Çöpten humusa, organik maddeye dönüştürülmüş yapay topraklar üzerinde şimdiden otlaklar yetiştirdik. İlkin lagünlerdeki turba üzerinde yaptık bunu. Doğayı değiştirmek gerek. Toprak oluşturmak yurt oluşturmaktır çünkü.

Dünyada Neler Oluyor?

● **Şili**'de 11 Eylül darbesinin yıldönümüne dört gün kala Pinochet'e halkça "düzmece" olarak nitelenen bir suikast girişiminde bulunuldu. Diktatörün yalnızca sol elinden hafifçe yaralandığı saldırıdan sonra ülkede olağanüstü durum ilan edildi. Sol güçlere karşı süregidenden çok daha yoğun bir saldırı başlatıldı. Olayın olduğu gece, sivil giyimli polislerce evlerinden alınan çok sayıda Şili'linin cesetleri daha sonra çeşitli yerlerde bulundu. Bu biçimde katledilenlerden birisi de, Şili Gazeteciler Sendikası Başkanı ve sol eğilimli bir yayının yayın yönetmeniydi.

● **Bolivya**'da greve çıkıp, başkent La Paz'a yürüyüşe geçen maden işçilerini gerekçe göstererek sıkıyönetim ilan edildi. İlk anda 162 kişiyi tutuklayan sıkıyönetim, tutuklamaları sürdüreceğini açıkladı. İşçi Sendikaları Genel Sekreteri Delgadillo da yaptığı açıklamayla, olayların, işçilerin sindirilmesi için, işçilere baskı ve terör uygulanabilmesi için geliştirildiğini söyledi. Devlet Başkanı Paz Estenssoro ise, işçilerin ve birtakım politik cephelerin hükümeti devirmeye yönelik eylemlere giriştiklerini ve olayların bu nedenle başladığını savundu. Bolivya, yasadışı kokain gelirinin ulusal ihracat gelirinin üstünde olduğu ve 1982'ye kadar darbeler/cuntalarla yönetilmiş bir ülke. Yüksek enflasyon ve dış borçla da uğraşan Bolivya'da son seçimler geçen yıl yapılmış ve Paz Estenssoro başkan seçilmişti.

● **Zimbabve**'nin başkentinde 101 ülkenin üye olduğu Bağlantısızlar Hareketi'nin Konferansı toplandı. Sekizincisi yapılan Konferansta, Güney Afrika gündemin ilk maddesiydi. Yoğun tartışmaların sonucunda ırkçılığa, sömürüye karşı kararların alınmasıyla kapanan Konferansa karşı ABD'ye yakın ülkelerce tepki gösterildi. Tepkinin nedeni, Bloksuzlar Hareketinin yalnızca Güney Afrika, Şili, Pakistan gibi ülkeleri gündemine almasıydı. Bağlantısız Ülkeler'in temel talepleri, blokların reddedilmesi, bütün devletlerin bağımsız ve eşit olması, her türlü yabancı egemenliğine ve sömürgeciliğe son verilmesi, silansızlanma ve barışın sağlanması ile yeni bir ekonomik düzen konularını kapsıyor.

● **Finlandiya** eski Cumhurbaşkanı Kekkonen öldü. Yumuşama politikasının önemli isimlerinden olan Kekkonen 85 yaşındaydı, uzun süre Finlandiya Cumhurbaşkanlığı yapmış ve kalıcı bir dünya barışı için mücadele vermişti.

● **Federal Almanya**'da Sosyal Demokrat Parti (SPD) başkanlığına, Willy Brand yeniden seçildi. Kongre, başbakan adayı olarak da Johannes Rau'yu seçti. Kongrede yabancılar sorunu da başta olmak üzere birçok alanda SPD'nin iktidar olduğu dönemden daha ileri hedefler belirlendi. Bunun, bir yandan yabancı işçilerin oylarını kazanmaya diğer yandan da Yeşiller'e giden eski oyları toplamaya yönelik politikanın sonucu olduğu belirtiliyor.

● **Polonya**'da son olarak ilan edilen aftan sonra siyasi tutuklu kalmadığı bildirildi. Yönetimin ülkedeki karışıklıkların tümüyle bittiğini ve karşı devrimci muhalefetin etkisinin önemsizleştiğini açıklamasından sonra gerçekleşen afla birlikte salınan "Dayanışma" liderleri, yeniden mücadeleye başlayacaklarını açıkladı.

● **Filipinler**'de 14 yıldır ayrılık için savaşan müslüman gerillaların lideri Nur Misuari ile görüşen Aquino, anlaşma sağlandığını ve müslümanların yaşadığı bölgenin özerk yönetiminin kabul edildiğini açıkladı. Öte yandan, hükümet içinde Yeni Halk Ordusu'na karşı izlenen politika nedeniyle önemli çatlaklar belirdiği bildirilen Filipinler'de hükümetin önerdiği ateşkese karşı Yeni Halk Ordusunun da içinde yeraldığı Ulusal Demokratik Cephe, "taraflar için olduğu kadar, sivil halk için de tehlikeli olabilecek, koşulları belirlenmemiş üstünkörü bir ateşkes anlaşmasının kabulünün" olanaksız olduğunu bildirdi. Markos döneminde de önde bulunan ve şimdi Savunma Bakanı olan Enrile de, "ordunun sabrının sınırsız olmadığı"nı açıkladı. Bu tehditle ülkede iç barış için girişimlerde bulunan Aquino'nun çabalarını durdurması amaçlanıyor. Hükümetin sağ kanadını oluşturanlar, yönetimin giderek sola kaydığını belirterek, huzursuzluklarını dile getiriyorlar.

KKTC'de grevlerde yüzde 185'lik artış...

GÜN/Kıbrıs: KKTC'de bir yıl içinde, grevlerde yüzde 185 oranında artış kaydedildi. KKTC Çalışma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, 1 Ocak 1985-25 Ağustos 1985 tarihleri arasında toplam 7 işyerinde 7 grev yapılmış ve grevler nedeniyle 67 işgünü kaybı olmuştu. 1 Ocak 1986-25 Ağustos 1986 tarihleri arasındaki 8 aylık dönemde ise toplam 20 grev yapıldı. Bu grevler 16 işyerinde yapıldı ve toplam 82 işgünü kaybı oldu.

Özellikle Özal hükümetinin KKTC için öngördüğü "ekonomik önlemler paketi"nin sunulmasından sonra KKTC'de grevlerin arttığı kaydediliyor. KKTC'nin en büyük Kamu İktisadi Teşekkülü durumundaki Sanayi Holding'in özel sektöre devredilmesi yada satılması öngörülen pakete tepki olarak, DEV-İŞ, bu işyerinde grevler düzenlemişti. Grevlerde bir yıl öncesinin aynı dönemine kıyasla yüzde 185'lik artış kaydedildiği haber verilirken, işverenlerin toplu sözleşme imzalamak istememesi nedeniyle KOLEY-SEN'in başlattığı grev de yaklaşık 2 ay sürdü. Palm Beach Oteli, Dame Otel Casino'su Celebrity Oteli'nde turizm emekçilerinin yaptıkları grevlere diğer sendikalar da destek veriyor. KOLEY-SEN'in Palm Beach grevi nedeniyle Sendikalararası Dayanışma Kurulu, greve inen turizm emekçilerine 1 milyon TL. tutarında maddi yardım vermiş bulunuyor. İşverenlerin "ekonomik önlemler paketi"nin öngörülerinden cesaret alarak toplu sözleşme imzalamak istemedikleri

Öte yandan, "ekonomik önlemler paketi"nin uygulanması konusunda sağ çizgideki Ulusal Birlik Partisi ile sosyal demokrat Toplumcu Kurtuluş Partisi arasında çıkan anlaşmazlık sonucu dağılan hükümetin yerine, UBF, 1974 sonrası Kıbrıs'a Türkiye'den yerleştirilen nüfusun örgütlendiği Yeni Doğuş Partisi ile yeni bir koalisyon hükümeti kurmuş bulunuyor. UBP-YDP koalisyonu, yeni ekonomik önlemler paketini hızla uygulamaya koyacağını açıklarken, Türkiye'den KKTC'ye ihraç edilen çok sayıda malın gümrükleri de yüzde 20-50 oranında indirilerek, Türkiyeli ihracatçılara KKTC pazarında geniş olanaklar sağlanmış oldu.

Sungurlar işçileriyle dayanışma

OTOMOBİL-İŞ Sendikası'nın örgütlü bulunduğu işyerlerinde, iflas eden Sungurlar Kazan Fabrikasında çalışan işçilerle dayanışma kampanyası başlatıldı. Bu kampanyanın ilk adımı olarak, geçen ay Sarıyer'de yapılan ve SHP'nin düzenlediği işçi Sorunları ve Demokrasi ve adlı panelde, katılanlardan 63 bin lira toplandı. Bunun yanısıra, sendikaya bağlı işyerlerinde çalışan işçiler, işyerinden toplu sözleşme uyarınca aldıkları yiyecek-erzak yardımları ile kumanyalarını) Sungurlar işçilerine gönderiyorlar.

Bilindiği gibi, iflas eden şirket, işçilere yıllardır eksik ödeme yapıyordu. İflastan sonra işsiz kalan ve tümüyle ücret alamayan işçilerin bir kısmı kiralarını ödeyemedikleri için evlerinden çıkarılmış ve çadırlarda yaşamak zorunda kalmışlardı.

Çalışma Bakanlığı Tüm Has-İş'in yetkisini düşürmekte kararlı

UZUN süredir Türk-İş'e bağlı Sağlık-İş Sendikası ile Sıtma Savaş işyerlerinde yoğun bir yetki mücadelesi içinde bulunan Tüm Has-İş Sendikası, bir yandan Çalışma Bakanlığı ile de mücadele etmek zorunda kalıyor. Çalışma Bakanlığı'nın Sağlık-İş Sendikası ile kader birliği içindeymişcesine çalışması üzerine, bu işyerleriyle ilgili dava bir türlü sonuçlanamazken, Bakanlık şimdi de bir başka tasarrufu ile Tüm Has-İş'i "Canevinden vurmak" istiyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Tüm Has-İş Sendikasının Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Döner Sermaye ve Katma Bütçe işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak için 3.9.1986 tarihi itibariyle istediği yetki tesbitine Bakanlık olumsuz yanıt verdi. Bakanlık bunun için, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü ve bağlı işyerlerinin "Ticaret, Büro, Eğitim ve Güzel Sanatlar" işkoluna girdiği yolundaki mahkeme kararını gösterdi. Böylece Bakanlığın anla-

yışına göre, hastane olarak faaliyet gösteren Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde çalışan hastabakıcı ve diğer müstahdemden oluşan personelin ticaret büro, eğitim ve güzel sanatlar alanında çalışan işçiler oldukları "belirlendi".

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği tüzel kişilik kazandı

CEZA ve tutukevlerinde çıkacak sorunlara karşı, ceza ve tutukevi idaresini duyarlı kılmak, gerektiğinde resmi kuruluşlara başvurmak tutuklu ve hükümlülerin başta sağlık sorunu olmak üzere, kültürel sosyal vb. ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde gerekli önlemlerin alınmasına yardımcı olmak, tahliye olan tutuklu ve hükümlülerden işsiz kalan ve ekonomik zorluklara girenlere resmi ve özel kuruluşlarda iş bulmak üzere girişimlerde bulunmak, tutuklu ve hükümlülerden yakını olmayanların zorunlu ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olmak amacı ile, 3 Şubat 1986 tarihinde derneğin kuruluşu için Eyüp Emniyet Müdürlüğü'ne başvurulmuş ancak, 5 Temmuz 1986 tarihinde "suç işlemeye teşvik" ediyor gerekçesiyle dosya iade edilmişti.

Dernek kurucuları bu yasal olmayan tutumdan yılmayarak, dernek dosyasını yeniden gönderilmesini sağlarken, Cumhurbaşkanlığı'na, İçişleri Bakanı'na ve diğer ilgili yerlere de telgraflar çekilerek, Dernekler Yasası'na işlerlik kazandırılması istendi ve sonunda 15 Eylül 1986'da dernek tüzel kişiliğe kavuştu.

Etap Marmara işçileri Tursan-İş'i kınadılar

TOLEYİS ile Tursan-İş sendikası arasında süren yetki mücadelesine sahne olan Etap Marmara Otelinde çalışan işçiler, bir bildiri yayınlayarak Tursan-İş'i anti-demokratik uygulamalarda bulunmakla suçladı.

Yaklaşık 540 işçinin çalıştığı Etap Marmara Oteli'nde, bu anlamsız mücadele yüzünden 16 aydan beri toplu sözleşmesiz kaldıklarını belirten işçiler, kendilerinin Tursan-İş'e bir referandum ve alınacak sonuca göre kazanan sendika lehine birlikte devranma önerisinde bulunduklarını belirterek şöyle dediler:

"Bu önerimiz de Tursan-İş Şube Başkanı tarafından reddedilmiştir. Ve artık Tursan-İş'in maskesi düşmüş durumdadır. Bütün bunlara rağmen biz emeğiyle çalışanlar olarak, bu işkolunda demokratik-özgür sendikal ilkeler çerçevesinde işçilerin birliğini sağlayacağız. Yaklaşık 16 aydan beri sözleşmesiz durumdayız. 26 ay geçse de Tursan-İş'in bu anlayışı devam ettikçe geri dönmemiz sözkonusu olamaz."

Gaziosmanpaşa halkına tehdit

İSTANBUL Gaziosmanpaşa dendiğinde, akla çalışan insanlar gelir. Gaziosmanpaşa emekçilerinin en ağır koşullar altında çalışarak, üstelik boğazlarından, canlarından kesip yapabildikleri bir-iki göz odadan ibaret olan evleri ellerinden alınmak isteniyor. ANAP iktidarının tüm yurtta uyguladığı politikayı GOP'ta da adı yolsuzluklara karışmış Belediye Başkanı Sabri Öztürk yürütüyor.

Belediyelerin görevleri sağlık, yol, su kanalizasyon, ulaşım vb. gibi hizmetleri kapsıyor. Bütün bu faaliyetleri yürütmek içinse, uygun alan ve yerlerin olması gerekiyor. Yol genişletme ve düzenleme adı altında yapılan uygulamada, evlerin bir odası ve bahçeleri gidiyor! Tabi yıkılan yerlerin gerçek değerinin verilmesi gerekir. Ayrıca GOP'a bağlı Gazi Mahallesi girişinde kum çıkaran bir şantiye şirketi vardır. AKTAŞ adı altında çalışan bu şirket her yıl biraz daha genişlettiği arazisini kendi malı gibi kullanıyor. Kullanmış olduğu arazi ise devletindir. Buradan çıkardığı kumu TEK'e satarak, yani devletin malını devlete satarak, milyarlar vuruyor. GOP'ta olup bitenlerle ilgilenen çıkar mı acaba?

DOĞAN IŞIK

Tarihte Bu Ay

25 Ekim 1917, Rusya'da ayaklanmanın son günü, Aurora Kruvazörü Petersburg'da kışlık sarayı bombaladı, hükümet devrildi.

26 Ekim 1917, Ayaklanma bitti, İşçi, Köylü, Asker Sovyetleri yönetimi aldı.

24 Ekim 1922, İtalya'da faşistler ilk büyük gösterilerini düzenlediler. Napoli'deki gösteriye 50 bin "kara gömlek" katıldı.

28 Ekim 1922, Faşistlerin "Roma Yürüyüşü" başladı.

30 Ekim 1922, Mussolini, Kral tarafından Başbakan ilan edildi.

20 Ekim 1924, İKP lideri Gramsci, bütün muhalefet partilerine, "Muhalefet Parlamentosu" kurmayı önerdi.

29 Ekim 1933, İspanyol faşistleri Falanjist Parti'yi kurdu. İspanyol Cumhuriyetine karşı faşist ayaklanmanın başlamasının simgesi olan bu kuruluşla, İspanya halkı kanlı bir iç savaşa baslamış oluyordu.

22 Ekim 1936, İspanya Cumhuriyeti için savaşmak üzere uluslararası Tugay'lar kurulmaya başlandı. Bu tugaylar, iç savaş boyunca Cumhuriyetcilerin yanında savaştılar.

1 Ekim 1936, Iç Savaş faşistlerin, yoğun dış destek sağlamaları sonucu Cumhuriyet'in yıkılmasıyla bitti. Fronko yönetimi aldı.

1 Ekim 1946, Nürnberg duruşmaları bitti. Amerikan, İngiliz, Fransız ve Sovyet yargıçlardan oluşan mahkeme kurulu, 11 Nazi için ölüm ve diğerleri için de çeşitli hapis cezaları verdi. Goering intihar etti; infazlar, asılarak gerçekleştirildi.

10 Ekim 1959, Filistin halkının bağımsızlığını kazanması ve ayrı devlet kurması için El Fetih kuruldu.

1 Ekim 1949 Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşu Mao tarafından ilan edildi.

25 Ekim 1956 Küba'lı devrimcileri Küba'ya götüren Granma Meksika'dan yola çıktı.

Çelik-İş'de mütareke: İstanbul şubesi ile genel merkez demokratik muhalefete karşı anlaştı

DERGİMİZİN geçen sayısına da yansıdığı gibi arsa satışıyla yolsuzluk yapılması ve sahte imzayla delegeliklerin düşürülmesi gibi sorunlar yüzünden birbirine giren Çelik-İş'in İstanbul Şubesi ile Genel Merkezi, 30 Ağustos 1986 tarihinde mütareke imzaladılar. Ankara'da biraraya gelen üst yöneticilerin özellikle İstanbul, Karabük İzmir ve İskenderun'da yoğun bir örgütlenme içinde bulunan demokratik muhalefete karşı güçbirliğine gitmeyi kararlaştırdıkları öne sürülüyor.

Genel merkezle olan belirli konulardaki çelişkilerini bir yana bırakan İstanbul şubesi yöneticilerinin, 27 Eylül'deki delege seçimleriyle ilgili olarak müracaatı tek güne sığdırdıkları ve birçok işyerinde ilan etmedikleri bildirildi. Şube yöneticilerinin muhtemelen 27 Ekim'de yapılacak genel kurulda adaylığını koyacak olan Botel A.Ş.'den temsilci Engin Besledi ve Korçelik'ten Muharrem Eycan'ın işten çıkarılmalarına da seyirci kaldıkları belirtiliyor. Şimdiye kadar bu yüzden 9 temsilcinin daha işten çıkarıldığı ya da temsilcilik sıfatlarının ortadan kaldırıldığı açıklandı.

Yaklaşık 92 işyerinde yapılan delege seçimlerinin belli olmasından sonra Çelik-İş İstanbul şubesinde kongre sonuçları konusunda bir tahminde bulunabilecek.

Petrol-İş Adana şube kongresi yapıldı

Gün-Ömer Uz/Petrol-İş sendikası Adana Şubesi olağan Genel Kurul Eylül 1986 günü 200 delegenin katılımıyla yapıldı.

Genel Kurul Şube Başkanı Yusuf Doğan'nın açış konuşması ile başladı.

Yusuf Doğan konuşmasında, 2821 ve 2822 sayılı sendikalar, grev, lokavt ve toplu sözleşme yasalarını eleştirdi. İşçinin birlik ve beraberlik halinde olduğu zaman sağlanacak güç birliğinden sözederken, SASA'da ve Toros Gübre'de dost düşman işçinin kararlıklanelerin altından kalkacağını hayranlıkla ve şaşkınlıkla izledi," dedi.

Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi ise, "12 Eylül öncesindeki ortamda ülkenin kurtuluşu için planlar programlar yapıldığını ve bulunan formülle de faturanın işçi kuruluşlarına, meslek kuruluşlarına öğrenci derneklerine çıkartılarak suçlunun bu kurumlar olduğu yolunda kamuoyu yaratıldı." görüşlerini savundu.

Deri-İş Sendikası'nın 22. olağan kongresi yapıldı

20-21 Eylül günleri arasında İstanbul'da Deri-İş Sendikası'nın 22. Olağan Genel Kurulu yapıldı ve genel başkanlığa *Yener Kaya* yeniden seçildi.

Açış konuşmasını yapan Yener Kaya, ülkemizin koşullarına ilişkin bilgiler verdikten sonra şunları söyledi:

"Her türlü haklarımıza, demokratik ilkelerimize karşı olan yasaları etkin bir biçimde eleştirmeyi, işçi sınıfı adına yararlı olan yasaların çıkarılmasını ve toplumun çalışan tüm kesimlerine sendikalı olma hakkının verilmesini istemeyi sendikamız temel görevi olarak kabul eder."

Seçimlere tek liste ile katılan Yener Kaya yeniden genel başkan seçilirken, genel başkan yardımcılığına Munzur Pekgüleç yeniden seçildi. Genel sekreterliğe Nevzat Yazgan, teşkilatlanma ve eğitim sekreterliğine Mehmet Kılıçaslan, mali sekreterliğe İbrahim Kızıltan seçilirken, üyeliklere de Yusuf Gökduman, Ali Karabulut, Rasim Aslan ve Ümit Bilgin getirildiler.

PETROL-İŞ İzmir Şube Kongresi yapıldı. 7 Eylül günü yapılan kongrede, Nihat Erdoğan yeniden şube başkanlığına seçildi. Sendika Genel Başkanı Cevdet Selvi'nin de katıldığı kongrede, yönetim kuruluna seçilen diğer üyeler şunlar: Halil Türe, A. Gani Gündoğdu, Ahmet Özberk, Ekrem Müren, Ali Çetik, Nuri Cebel.

AĞAŞ-İŞ Sendikası İzmir Şube Kongresi 10 Ağustos günü yapıldı. Şükrü Aytekin'in yeniden Şube Başkanlığına seçildiği kongrede, yönetim kuruluna da H. Ali Kiracı ve Halil Bilgi seçildiler.

YOL-İŞ İzmir 1 No'lu Şube Kongresi yapıldı. 24 Ağustos'da yapılan kongrede bir önceki yönetim kurulu üyeleri aynen yeniden seçildiler. Buna göre Vural Tuncer başkanlığa, Önder Uğur şube sekreterliğine, Halit Çirakoğlu mali sekreterliği, Nurettin Başkaya teşkilatlanma sekreterliğine ve Ali Çakırca da eğitim sekreterliğine seçildiler.

Tez Koop-İş İstanbul 2 no'lu şube kongresi yapıldı

24 Ağustos'ta yapılan Tez Koop-İş İstanbul 2 nolu şube kongeresinde yapılan seçimler sonucu Orhan Batova, Fahrettin Ekinci, Adnan Karabul, Kazım Cebeci, Necmi Karadağlı, Süleyman Gitmez, Sabri Altınyayla, Şeref Başaran, Bekir Gülmez yönetim kuruluna getirildiler. Kongreye sunulan çalışma raporunda demokratik sendikal talepler savunularak, "IMF ve OECD gibi uluslararası finans kuruluşların çıkarlarıyla bütünleşen bir avuç tekelin dayattığı ekonomik politikanın terkedilmesi, yüzde 10 baraj uygulamasının kaldırılması, yetki tesbitinde işçilerin gerçek iradesini yansıtan referandum uygulanmasını, grev hakkı üzerindeki tüm kısıtlamaların ve çağdışı bir anlayışın ürünü olan YHK'nın kaldırılmasını istiyoruz," denildi.

İlerici sendikacıların görevleri

TÜRKİYE'de sendikal mücadele tarihi, gelişmenin ilk aşamalarından bu yana iki farklı sendikal anlayışı bağrında taşımıştır. Günümüzde de bu fark silinmek bir yana, klasik biçimleriyle şekillenmesini sürdürmektedir. Sendikal anlayışlar kendi programına uyan kadroları da birlikte yaratırlar. Böylesi programlar liderliğini ve savunuculuğunu yapan sendikacılar günümüz sendikal mücadelesindeki aktif yerlerini almışlardır.

Bir yanda hükümetin çalışma yaşamını düzenlemesine, sendikaları dışlayan programın hayata geçmesine yardımcı olan, geri yasaları bile lütuf sayan ve sınıf uzlaşmacılığını her koşulda ve her şeye rağmen sürdüren sendikacılar. Diğer yanda, tabana kulak veren, talepler karşısında hassas davranan ve bundan aldıkları güçle geri yasalara karşı mücadele eden ilerici-demokrat sendikacılar. Elbette bu arada her iki grubun arasında olan ve koşullara göre şekil değiştirenleri

de unutmamak gerekir. Çoğu zaman bunların yaptıkları göstermelik ilericiliğin altında yatanın, sınıfsal çıkarlar değil, kendi çıkarları da olduğunu nice deneyimlerimizle biliyoruz.

Toplumun demokratikleştirilmesi, işçi sınıfının ekonomik-demokratik kazanımlarının elde edilmesi, gerici yasaların birer birer yürürlükten kaldırılması mücadelesinde demokratik sendikacılığa büyük görevler düşüyor. İlerici sendikacılara düşen bu görevler nelerdir? Gerçek ilerici sendikacıyı sahtesinden ayırmanın kıstasları nelerdir? Aşağıda sıraladıklarımız, bu sendikaların yanıtlanmasında nasıl bir yaklaşım içinde olmak gerektiğini açıklayacaktır sanıyoruz:

—Gerici yasaları bahane ederek mücadeleden kaçmamak.
-Sendikaların kurul ve organlarının seçimle oluşturulmasını sağlamak, yaşama geçirmeye çalışmak.
-İşyerlerinin tümünde, sendika işyeri temsilciliklerinin seçimle belirlenmesini sağlamak (Temsilcilerin seçimle belirlenmesi, işçilerin sendikasınla bütünleşmesinin temel yöntemidir).
-Kararların alınmasına tabanın aktif olarak katılmasını sağlamak, alınan kararları tabanın aktif desteği ile yaşama geçirmek.
-Sendika üyelerinin bilinç düzeyini yükseltmek için eğitim çalışmaları düzenlemek.
-Örgütte kan dolaşımını hızlandıracak, yerel örgütlerin koordineli çalışmasını sağlayacak bölge ve merkez toplantıları düzenlemek.

Toplumun ilerici-demokrat gözüyle baktığı sendikacılar çabalarını deneyim ve birikimlerini bu ilkeler ışığında seferber etmek durumundalar. Gün, durumu idare etme günü değil, sınıf inançları doğrultusunda sendikal demokrasiyi yaşama geçirme, sınıfın birliğini sağlama günüdür. En içten dileklerimle.

HAMİT AKINCI
Kartal/İstanbul

GÜN
Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: Sami Alptekin • Yazıişleri Müdürü: İdris Lütfü Melek • İşletme Müdürü: Mustafa Karakuş • Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: Özcan Kesgeç • Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir • İstanbul Bürosu: Taner Renda-Fuat Uğur, Asmalı Çeşme Sokak, Nazif İşhanı, 14/2, Binbirdirek-İstanbul • Ankara Bürosu: Cemil Turan, Menekşe Sokak, 27/5, Kızılay-Ankara • Kıbrıs Temsilciliği Zeki Erkut • Abone Koşulları: Yurtiçi/Yıllık 2000 lira-Yurtdışı/Yıllık 20 DM-Yurtdışı tek sayı 2 DM • Dizgi : Özün Yayıncılık, Film: Çizgi Grafik, Baskı: Numune Basımevi • Dağıtım: Etkin Dağıtım •

Ramon Castro, bir Kübalı

"120 yaşıma kadar yaşamayı düşünüyorum"

Konuşan: NUR DOLAY

HAVANA'dan iki saat uzaklıkta, yeşil bir palmiye denizi. Çitlerle küçük karelere bölünmüş bakımlı otlaklar ufukta Karaipler'in dalgalarına kadar uzuyor. Orada burada geviş getiren inekler. Her yerde büyük bir sessizlik.

-O kadar duyarlılar ki, diyor çiftliği gezdiren görevli. En ufak bir gürültü ya da yanlarına bir yabancının yaklaşması sütlerinin kesilmesine neden olabiliyor.

Fidel Castro'nun abisi Ramon Castro hala Hollanda ve İngiltere'den gelen heyetlerle birlikte. Onun görüşmesinin bitmesini beklerken, çiftliği gezme önerisinde bulunan görevli anlatmaya devam ediyor:

-Neredeyse aşık ineklere. Bütün bakımlarını titizlikle yakından izliyor. Bize karşı da son derece insanca ve dost. Çok iyi bir yönetici.

Bütün ovayı görebilen bir tepede prefabrike iki tahta baraka. Yönetimin karargahı burası. Ramon dışarıya haber yollatarak, bir İngiliz lordunun başkanlık ettiği heyetlerle sürdürdüğü uzun öğle yemeğini sona erdirmemizin iyi olacağını bildiriyor.

Barakadan içeri girer girmez Fidel'le karşılaştığımı sanıyorum. Belki biraz daha yaşlıcası ama. Uzun masanın bir ucundan Ramon, kırları daha çok da olsa kardeşininkinin aynı sakalı, onunkinden aşağı kalmayan dev cüssesi ve Fidel'inkinden ayırdedilemeyecek ses tonuyla konuşuyor. Ama bakışlarında daha bir rahatlık, daha bir yumuşaklık var sanki.

Anlatılanlara göre, kendisini küçük kardeşine benzetmelerine kızıyormuş.

-O benden sonra doğdu, ancak o bana benzeyebilir, diye yanıtlıyormuş böylesi bir yanılgıya düşenleri.

Daha önceden hiç tanışmadığımız halde, içeri girdiğimizi görünce kırk yıllık bir dostla yeniden karşılaşmış gibi masadan kalkıp koşarak sarılıyor. Yabancı heyetler gitme vaktinin geldiğini anlayıp, hiç bırakmak istemedikleri bir sempatik adamdan gönülsüzce ayrılıyorlar. Ramon yanındaki görevlilere birkaç talimat verdikten sonra soruları yanıtlamaya hazır olduğunu söylüyor.

* * *

Dolay: Devrimden önce babanızın çiftliğini yönetiyordunuz. Şimdi ise bir devlet çiftliğini. Size göre hangisi daha kolay?

R. Castro: Ben her ikisinden de size sözedebilme şansına ya da ayrıcalığına sahibim, çünkü her iki dönemi de yaşadım. Babam büyük toprak sahibiydi. Kapitalist dönemde ben de toprak sahibi olarak bilmeden işçileri sömürüyordum. Çocuklarım en iyi okullarda okudu. Biz kağıt üzerinde dokuz kardeşiz, ama gerçekte milyonlarca kardeşimiz var. Açlıktan ölen beş yüz milyon insanla kardeşiz. Bu çiftlikte süt üretiyoruz, yoğurt, peynir yapıyoruz, ama her akşam aç karnına yatmak zorunda kalan milyonlarca insanı düşünmeden bir bardak süt içemiyoruz. Sosyalizmin, insanlığın sorunlarını çözebilecek tek sistem olduğuna inanıyorum. Bu nedenlerle ne zenginin ne yoksulun bulunduğu bir sosyal eşitlik sisteminde devlet çiftliği yönetmeyi milyonlarca kez özel çiftlik yöneticiliğine yeğlerim. Hem de bu birincisi daha kolay bir iş, çünkü bir devlet kuruluşunda ekonomi bireylerin bilincine dayanır. Daha çok özveri, daha çok üretim olur. Bu da halk için büyük yarar anlamına gelir.

Dolay: Devrimle böylesine bütünleşmeniz ne zaman başladı? Kardeşleriniz Fedel ve Raul, Sierra Maestra'da çarpışırken onlar hakkında ne düşünüyordunuz?

R.Castro: Benim yaşamımla Fidel'inki arasında yalnızca öğrenim bakımından değişiklik var. Fidel üniversiteye gitti. Raul da öyle. Bense tarıma yöneldim. Babam Galipyalı bir İspanyol tarımcısıydı, annem ise Kübalı. Fidel' in şansı, ailedeki zeka genlerini toplaması. Tabi ben kendi zekamın hara-kiri'sini yapmak niyetinde değildim, ama işte küçükten beri tarımla uğraşıyorum. Toprağı, bir şeyler kurmayı seviyorum. Evet, iki ayrı yaşam, ama aynı sosyal amaca yönelik. Ben besin üretmek için tarımda çalışıyorum, Fidel ise halkımıza mutluluk üretmek için yasalarla çalışıyor. Fidel, Raul gibi kardeşlerim olduğu için gurur duyuyorum, Camile Cienfuegos, Che Guevara gibi savaşçı kardeşimden gurur duyuyorum, Kübalı olduğum, bir Jose Marti'nin yurttaşı olduğum için gurur duyuyorum. Eğer en mutlu Kübalı değilsem bile,

26.safyada sürüyor.